

HJELMLAND KOMMUNE

Budsjett 2024

Handlingsplan 2024- 2027

Til handsaming i formannskapet 21. november 2023

Til handsaming i kommunestyret 14. desember 2023

Innhald

1.Vedtak budsjett	4
2. Bakgrunn og føringar	7
2.1. Særskilde mål i budsjettperioden	8
2.2. Økonomiske mål	9
2.2.1. Økonomiske mål for Hjelmeland i perioden 2024-2027.....	10
2.2.2. Gjeld	15
2.2.3. Sal og utleige av kommunale eigedommar	15
2.3 Statsbudsjettet 2024	16
2.3.1. Satsingsområder i statsbudsjettet.....	16
2.3.2. Statsbudsjett og tal for Hjelmeland.....	16
3. Mål for drifta	18
3.1. Kommunalt plansystem.....	18
3.2. Hjelmeland kommune, organisasjon	18
3.2.1. Politisk organisasjon	18
3.2.2. Administrativ organisasjonskart	19
3.2.3 Organisasjon	20
3.3. Visjon, mål og prioriteringer	25
3.3.1.Overordna mål i kommuneplanen	25
4. Utvikling demografi, økonomi og rammebetingelser	25
4.1. Folketal og demografiutvikling Utvikling	25
4.2. Utvikling netto driftsresultat.....	28
4.3. Utvikling sentrale inntekter og pensjonskostnader.....	29
4.4 Utvikling lokale inntekter, Eigedomsskatt og konsesjonskraft.....	29
5. Budsjett og rammer for perioden 2024- 2027	31
5.1. Hovudoversikter drift 2024-2027, etter KS vedtak	31
5.2. Bevillingsoversikt drift etter KS vedtak	32
5.3. Rammer pr ansvar og pr hovudområde. Skjema 1B, etter KS vedtak	33
5.3.1 Administrasjon og staber.....	35
5.3.2 Oppvekst.....	37
5.3.3 Helse og Omsorg.....	43
5.3.4. Samfunn og Næring.....	48
5.3.5. Skatt, ramme, renter og finans.....	51
5.4. Oversikt fond	52
6. Vatn, avlaup og renovasjon IVAR.....	54

6.1. Kostnader, grunnlag for gebyrer	54
6.2. VA gebyrer	55
7. Tiltak som er innarbeida i konsekvensjustert budsjett	56
8. Kostra.....	58
9. Investeringar	60
9.1. Investeringar 2024-2027, etter KS vedtak	60
Bevilgningsoversikt investering § 5-5.....	60
9.2. Tekst del investeringsprosjekter	64
10. Forslag til vedtak eigedomskatt.....	68

1.Vedtak budsjett

Verbalpunkter

1 Det kommunale skatteøyret skal vera høgast lovlege sats for alle grupperingar for 2024. Formueskatten vert rekna ettr høgaste sats. Naturressursskatt vert rekna etter høgaste sats.

2 Hjelmeland kommunestyre vedtek investeringsbudsjett jfr tabell over investeringar i kommunedirektørens utkast til budsjett, kap 9, pkt 9.1

3. Hjelmeland kommunestyre vedtek driftsbudsjett for 2024 slik det fremgår av kommunedirektørens utkast til budsjett kap 5, pkt 5,1 og 5.2 Hovudoversikt og Bevillingsoversikt og pkt 5.2 Rammer pr Ansvar, skjema 1B.

4 Kommunedirektøren får fullmakt til å fordele netto budsjettrammer i 1B på dei ulike kostra artene

5 Nettorammene er bindande for kommunedirektørens disponering av budsjett

6 Vedtak for utskriving eigedomsskatt, se kap 10

Vedtak frå KS møte 14 des 2023:

Framlegg frå formannskapet vart vedtatt med vedtekne endringar:

	2024	2025	2026	2027
Reduksjon RITS	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Fjerne botnfrådrag eigedomsskatt	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
Fritidskasse	100 000			
Oppussing Hjelmeland bedehus	100 000			
Vedlikehald Hjelmeland kyrkje		200 000		
Skotpremie rev og mink	50 000	50 000	50 000	50 000
Infoskjermar	100 000			
Ekstra nedbetaling gjeld	1 250 000	1 350 000	1 550 000	1 550 000

Investering

Årdal Gamle Kyrkje 800 000

Eikehaugen kr 0,-

VERBALPUNKT

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren kome med ei sak der ein ser på sparetiltak, målet er å spare 40 mill innan utløpet av 2027

- Struktur i helse og omsorg
- Struktur i skulesektoren
- Kommunale bygg

2. Det vert oppretta eit gjeldstak, der målet er å halde netto gjeldsgrad under 75%

- 80% av overskot for regnskapsåret 2023 og 2024 skal gå til reduksjon av gjeld, resten skal inn i fond/gå til redusert låneopptak

3. Kommunestyret ber ordførar gå i forhandlingar med dei øvrige kommunane i Ryfylkefondet, med utgangspunkt at ein held på 10 %-regelen, men legg inn eit øvre tak på kr 2 millionar i innbetaling til

fondet. Dette for å halde nivået på innbetalingane på eit akseptabelt nivå både når straumprisane er låge og høge.

4. Kommunedirektøren bestiller ein organisasjonsanalyse av heile den kommunale verksemda

5. Målbruksplan skal revideres i 2024

6. Hjelmeland kommune går i dialog med grunneigar for å få til ei minnelig løysing for Eikehaugen, finansiering kjem ein tilbake til v/ behandling av tertialrapport

7. Skotpremie rev og mink, 500 for rev, 300 for mink. Tilskot til HSG, som administrerer ordninga.

8. Handlingsplan: synfaring med AFU/FSK, menneske med funksjonshindring. Universell utforming badeplass Kjelavika.

9. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å sørge for at Hjelmeland kommune deltek i Ryfylkekommunane sin søknad vedkomande støtte til etablering av hurtigladarar i distrikta.

10. Tilstandsrapport for kyrkjene syner bl.a. at det for Hjelmeland kyrkje er problem med lekkasje i spiret og også problem med grunn og drenering. Prisoverslag er noko usikre, og me ber difor om at det vert utarbeidd meir eksakte priskalkyler. Kr 200 000,- vert førebels sett av til utbetring av dette i 2025.

11. I tillegg til kommunestyret skal det vere streaming av formannskapet og areal- og forvaltningsutvalet.

12. Det blir satt av NOK 750.000 til regulering av området mellom Vågen, inkludert Hagebyen og til og med Sande. Det blir gitt Formannskapet i oppdrag å koma med ei bestilling på oppdraget. Hensikten er å få til ein heilskapleg plan for fortetting, utnytting og utvikling av områda som i dag ikkje er regulert. Områdeplan Hjelmeland vert redusert tilsvarande.

13. Kontingent i kulturskulen skal kunna dekkast av fritidskortet etter søknad.

KOMMUNAL NÆRINGSSTØTTE LANDBRUK - BUDSJETT HJELMELAND KOMMUNE 2024 OG HANDLINGSPLAN 2024-2027

Det kan søkjast om tilskot til investering i nybygg eller ombygging av driftsbygning i landbruket gjennom ordninga «tilskot til næring» jf eksisterande [Vedtekter for bruk og forvaltning av kraftfond i Hjelmeland kommune](#), vedtekne 09.12.11.

Vedtektene for kraftfondet er ikkje revidert eller oppdatert på 12 år. Ei sak om justering av vedtekter for bruk og forvaltning av kraftfond i Hjelmeland kommune blir lagd fram for kommunestyre 14.12.23, eventuelt formannskap 06.02.24 og kommunestyre 22.02.24, med følgjande justering av vedtekter kraftfondet:

§ 4 Støttevilkår

Maksimal støtte skal vere avgrensa til kr 600.000,- kroner til eit og same prosjekt (maks grense i dag er kr 400.000,-)

- Årleg budsjettramme for ordninga støtte til næring blir endra frå kr 1 200 000,- til 1 500 000,-
- Føringer elles for støtte til nybygg eller ombygging av driftsbygning i landbruket:
- Ombygging frå båsfjos til lausdrift for mjølkeproduksjon skal ha prioritet i perioden 2024-2027
- Det kan støttast med inntil 10% av godkjend kostnadsoverslag (eks mva) for ombygging og nybygging driftsbygningar
- Tilskot frå Innovasjon Norge (IN) og kommunal næringsstøtte kan til saman bli maks inntil 50%
- Søknad om kommunal næringsstøtte kan behandlast av fondstyret (formannskapet) etter at søknad om investeringstilskot frå Innovasjon Norge er ferdighandsama

2. Bakgrunn og føringar

Kommunelova § 14, pkt 1-5 fortel kva ei økonomiplan og eit årsbudsjett i ein kommune skal innehalda.

Kommunar skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna blir ivaretatt over tid

Kommunar skal utarbeide samordnande og realistiske planer for verksemda og økonomi og for lokalsamfunnets utvikling. Kommunar skal forvalta finansielle midlar og gjeld på en måte som ikkje inneber vesentleg finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktingar blir innfridd ved forfall.

Kommunestyret skal vedta:

- *Økonomiplanen og årsbudsjettet*
- *Finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi*
- *Økonomireglement*
- *Finansreglement*

Økonomi/- handlingsplanen skal vise kommunens prioriteringar og bevilgningar og de målene og premissene som økonomiplan og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens økonomi, utviklingen i gjeld og andre vesentlege forpliktelser. Det skal også angis hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret

Økonomiplanen skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige

Bakgrunn og grunnlag for arbeidet med budsjett 2024 er vedteke budsjett for 2023 med konsekvensjusteringar og vedtekne budsjettendringar i 2023. Vedteken økonomiplan 2023 - 2026 og kommuneopplegget i statsbudsjett for 2024. Formannskapet har gitt føringar på at utkast til budsjett skal baserast på rammebudsjettering for dei ulike tenestemråda.

2.1. Særskilde mål i budsjettperioden

Tid for å endre kurs

Hjelmeland Naturlegvis

Hjelmeland kommune har dei seinaste åra hatt folketalsvekst hovudsakeleg knytt til innanlands flytting og flyktingar. Kommunen har eit variert arbeids- og næringsliv. Det har i det siste året vært satsa på å utvikla sentrumsområdet i Hjelmeland i tråd med vedtatt plan og det arbeidast aktivt med å auka tal bustader i sentrumsområdet og å auka attraktiviteten.

Kommunen er involvert både i Årdal Brygge og i prosjektet Eikehaugen på Fister for å realisera fleire bustader.

Hjelmeland kommune har saman med lokale produsentar delteke på Gladmat festivalen to år. I år tok me heim to gjeve prisar som har bidratt til å sette Hjelmeland på kartet. Denne deltakinga saman med aktivitetar lokalt som marknads dagar, kafé i Spinneriet og konsert i Vågen har bidrege til økt merksemd og fleire besøkande. Denne satsinga bør fortsette.

Behov for å ende kurs

Hjelmeland kommune står overfor betydelege demografiske endringar. Kostnadsnivået på våre tenester er høgt, sett i forhold til samanliknbare kommunar og fordelinga i inntektssystemet. Det er både sjølv tenesteleveransen, tenestestruktur og kostnader knytt til investere ringar – avdrag og renter på lån som dreg nivået opp.

Befolkningstall og framskrivinga antyder at behovet for tenester til barn og unge totalt sett vil synke betydelig den neste 10-års perioden. Samtidig viser tall fra KOSTRA og tall fra inntektssystemet at kostnadene til tjenestetilbudet både i barnehage og skole er høge. Samtidig som Talet barn og unge synker vil Tal eldre over 75 år øke. Det betyr at utgiftene retta mot den eldste aldersgruppa vil øke i åra framover. Hjelmeland kommune har høyt tjenestenivå også her med tall som viser at utgiftene er høgere enn sammenliknbare kommuner. Hjelmeland kommune må derfor både legge til rette for vekst i behov for tenester, tilpasse kostnadane og «gi rett til teneste til rett tid», og med rett kompetanse. Hjelmeland kommune har eit mål om å ha eit tjenestenivå og ein organisasjon som gjer oss i stand til å møte framtida på ein god og planlagt måte. Kommunedirektøren ynskjer difor å koma tilbake til Kommunestyret med ei sak som syner utfordringar for kommunen for å oppretthalde gode tenester i eit 10 -års perspektiv.

Investeringar

I forslaget til økonomiplan er det lagt opp til eit høgt investeringsnivå. Dei største investeringane er bundne opp i ny ungdomsskule og industrikai i Årdal. Nødvendige investeringar til bygg og anlegg på eigne bygg ligg på eit noko lågare nivå enn tidlegare. Høg eigenkapital, omstilling i drifta og høg avdragsbetaling frå 2024 til 2027 gir grunnlag for eit høgare investeringsnivå enn normalt forsvarleg. Kommunedirektøren vil presisere at dette investeringsnivået kun er forsvarleg dersom ein gjennomfører omlegging av drift og høg eigenbetaling/ lågare låneopptak dei neste åra.

2.2. Økonomiske mål

De økonomiske måltala vil vera basert på ein modell som er eit samarbeidsprosjekt mellom Nord Universitet, Statsforvalteren i Nordland og Rana kommune. Magne Arild Damsgård har utvikla modellen og eiger rettighetane.

Modellen heiter «Kommunal Økonomisk Bærekraft» KØB og byggjer på samanhengen mellom Netto driftsresultat, Gjeldsgrad og Disposisjonsfond i % av inntekter

KØB-perspektivet:

NDR:

- Risiko for uforutsette hendelser – tilsier at man bygger inn en sikkerhet for det uforutsette
- Slipper å redusere driften, nå evt hendelser oppstår (akutt)
- I KØB-sammenheng; **NDR kan sees på som økonomisk bærekraft over 1 år (årsbudsjett-perioden)**

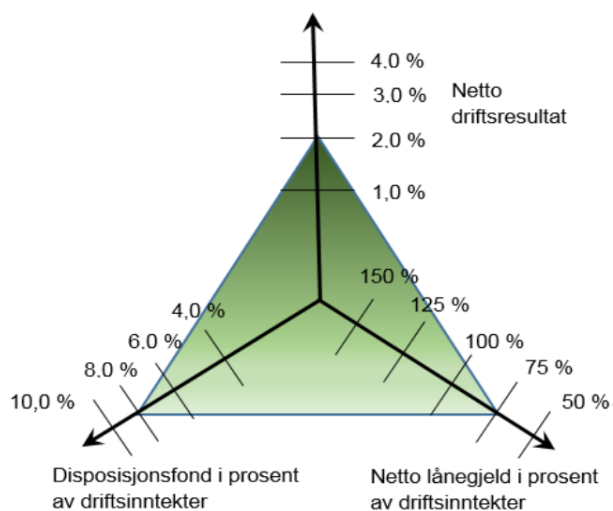
Disposisjonsfond:

- Disposisjonsfondet er midler som er satt av til reserve – for ikke planlagte utfordringer (slipper å foreta større endringer i drift).
- Gjør det mulig for kommunen å bruke tid på endringene i driften
- I KØB-sammenheng: **Disposisjonsfondet kan sees på som økonomisk bærekraft over 4 år (økonomiplan-perioden)**

Gjeldsgrad:

- Har kommune mye gjeld (høy gjeldsgrad), vil den ha tilsvarende høye driftsutgifter (renter og avdrag)
- Økt gjeld reduserer kommunens handlingsrom (drift)
- I KØB-sammenheng: **Gjeldsgraden kan sees på som økonomisk bærekraft over 20-40 år fremover**

Modellen set tilrådte mål

Netto driftsresultat 2% (% av driftsinntekter)

Netto gjeldsgrad 75% (% av driftsinntekter)

Disposisjonsfond 8 % (% av driftsinntekter)

Det er arealet i trekanten som gir eit bilete av det økonomiske handlingsrommet og utfordringane som oppstår når gjelda auker og likviditeten minkar

Riksrevisjonen:

«Det er sammenhengen av store lån, lavt disposisjonsfond og lavt driftsresultat som gir utfordringer.»

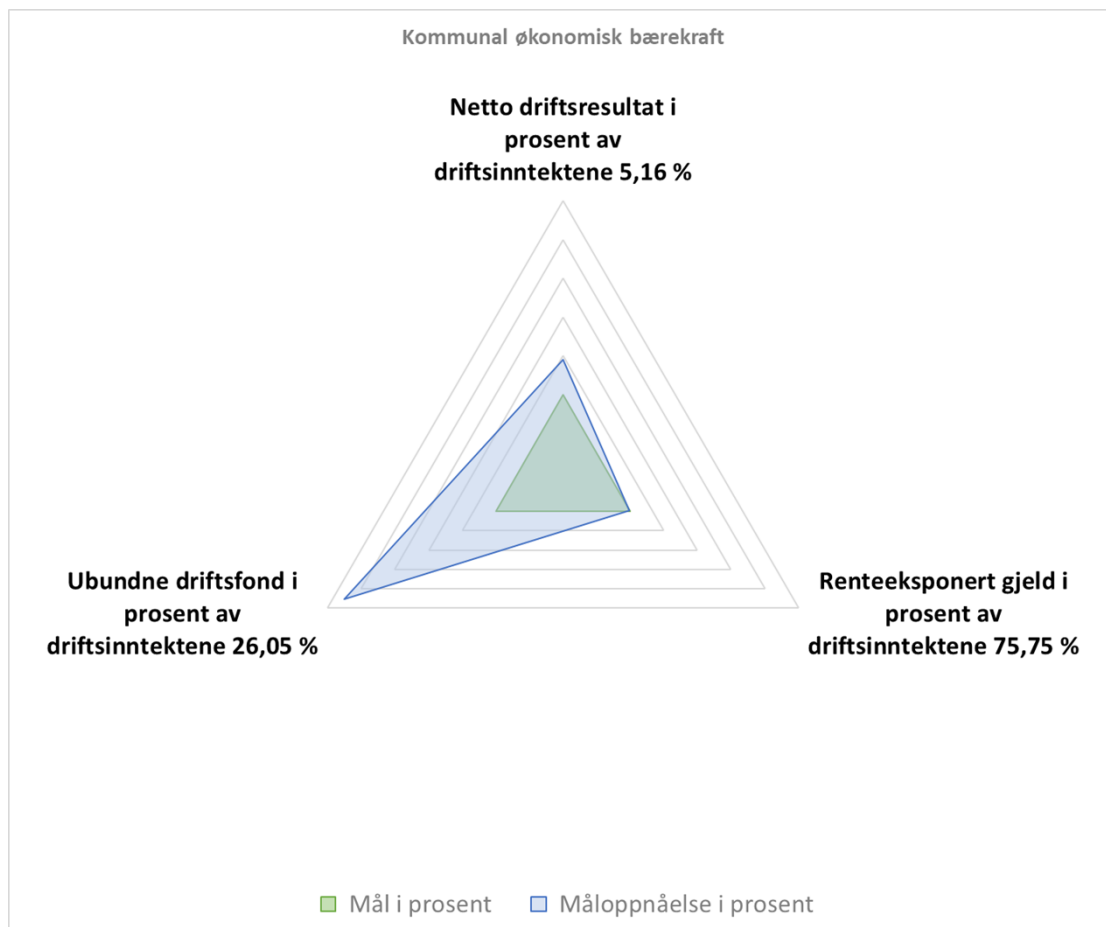
2.2.1. Økonomiske mål for Hjelmeland i perioden 2024-2027

Modellen synliggjør godt de økonomiske utfordringene i Hjelmeland kommune de neste årene. Det er lagt til grunn at ny ungdomsskole blir bygd i perioden.

Måltala som blir brukt i modellen er ein generell tilråding. Tatt i betraktning dei inntektene som Hjelmeland kommune har i høve til konsesjonskraft og havbruk så bør Hjelmeland kommune ha eit mål om at disposisjonsfondet skal være 15% av driftsinntektene. Me foreslår at Hjelmeland kommune set økonomiske måtal lik:

Netto driftsresultat minimum 2% av driftsinntektene
Netto gjeldsgrad 75%, = lånegjeld i % av driftsinntekter
Disposisjonsfond 15 %, =beholdning fond i % av driftsinntekter

Me har førebels benytta dei tilrådde måltala for berekraft og har sett inn Hjelmeland sine tal frå rekneskapen 2022. Dette synar det økonomiske biletet pr 01.01.2023 og dette blir referansen opp mot endringer i perioden.

Pr 31.12.2022:

Netto driftsresultat 5,16%, Disposisjonsfond 26%, Gjeldsgrad 75%

Hjelmeland ligg her med god margin for ein berekraftig økonomi. Eit relativt godt fundament som skal kunne bera prioriterte større satsingar i kortare periodar, eksempelvis ny skole.

Dersom kommunen benytter disposisjonsfond til å dekke opp for et høgt og kostbart driftsnivå samstundes som me går i gong med store investeringar, så vil handlingsrommet reduserast dramatisk.

For å oppretthalde økonomisk handlefrihet i perioden og utover (det blir høge avdrag på lån og høge rentekostnader i mange år) så er det lagt inn tiltak for omstilling i drifta.

Naudsynt omstilling er sett til

Kr -5 000 000 i 2025

Kr -15 000 000 i 2026

Kr -24 000 000 i 2027

Førebels ligg disse på kommunedirektøren si ramme og vil bli løfta ut der kor reduksjonane vil komma.

Det er såpass høge beløp at det tvinger fram ein diskusjon om struktur, organisering og tenestenivå på fleire områder

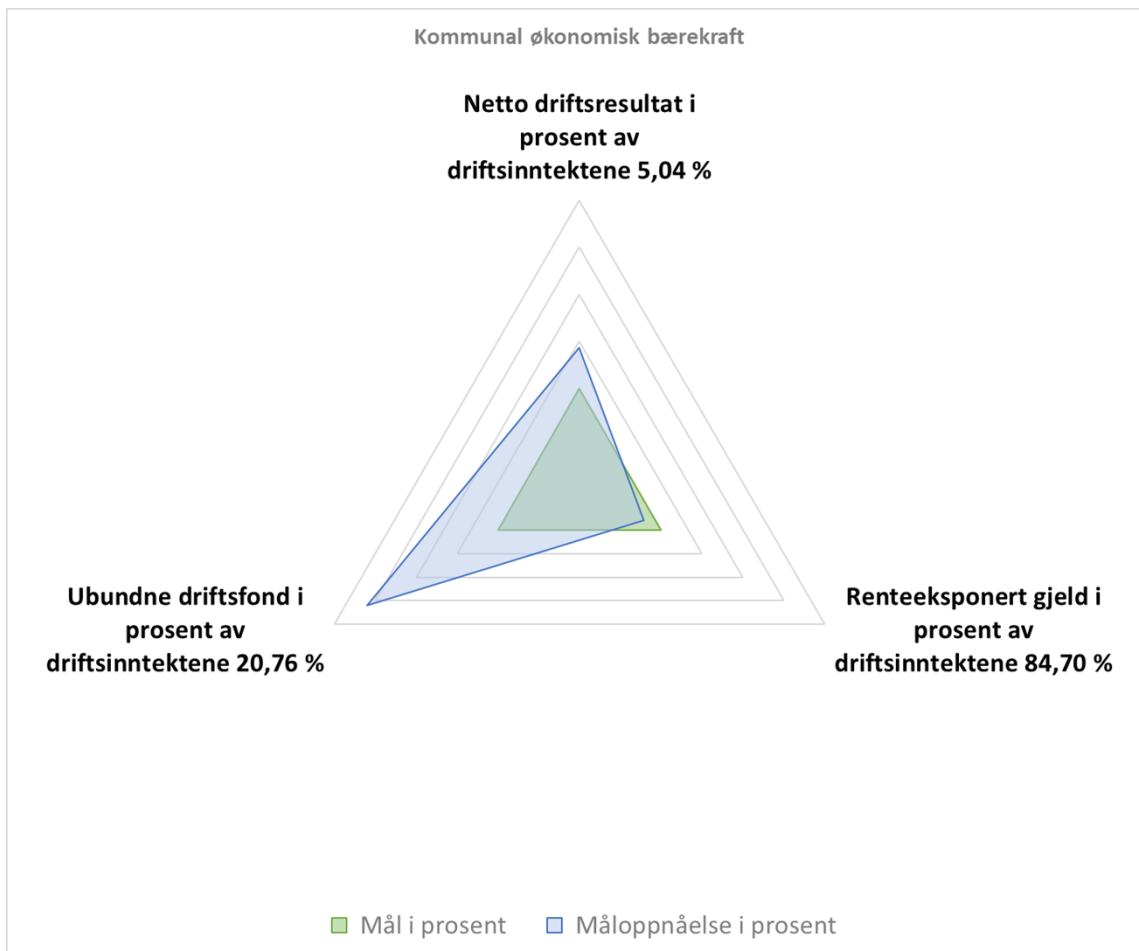
Hovudtal med omstilling

Hovudoversikt jf §5-6	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
SUM DRIFTSINNTEKTER	-399 446	-377 839	-458 187	-438 095	-417 145	-413 295
SUM DRIFTSUTGIFTER	384 392	386 075	433 892	411 230	397 153	385 473
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-15 054	8 237	-24 294	-26 865	-19 992	-27 822
NETTO DRIFTSRESULTAT	-20 595	-2 324	-22 095	-15 390	-102	-1 808

Merk at i denne oversikta er negative tal positive, og omvendt

KØB modellen med finansiering av skole og tiltak for omstilling i drifta:

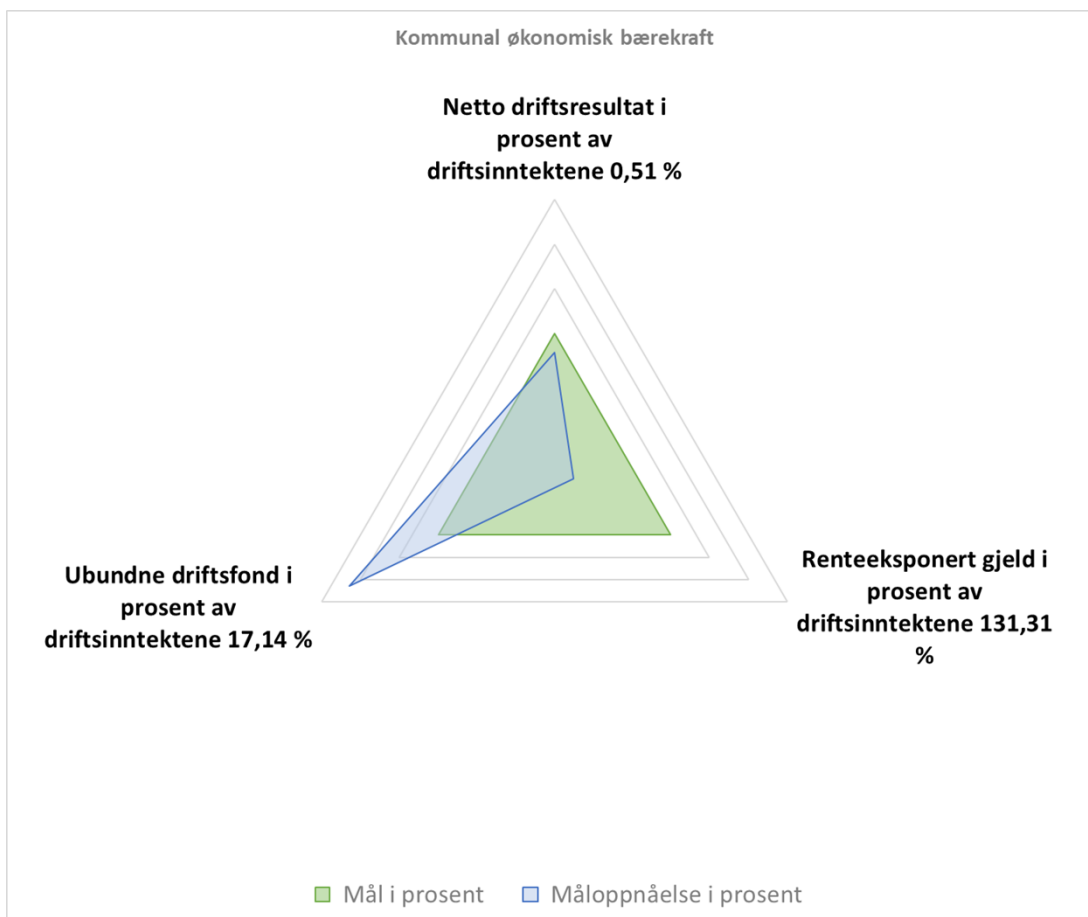
Bilete for 2024: me vil få ekstraordinære driftsinntekter frå sal av konsesjonskraft, dette påverkar % berekningane positivt. Me har eit godt grunnlag og etter 2024

Bilet for 2027: Me legg opp til at vi må ned i et balanse/-0 driftsresultat i 2026, for så å snu, i 2027 er det sett til 0,51% og me er på veg til måлтаlet på 2% innan kort tid.

Lånegjelda aukar relativt mye, men handlingsrommet opprettholdes på akseptabelt nivå.

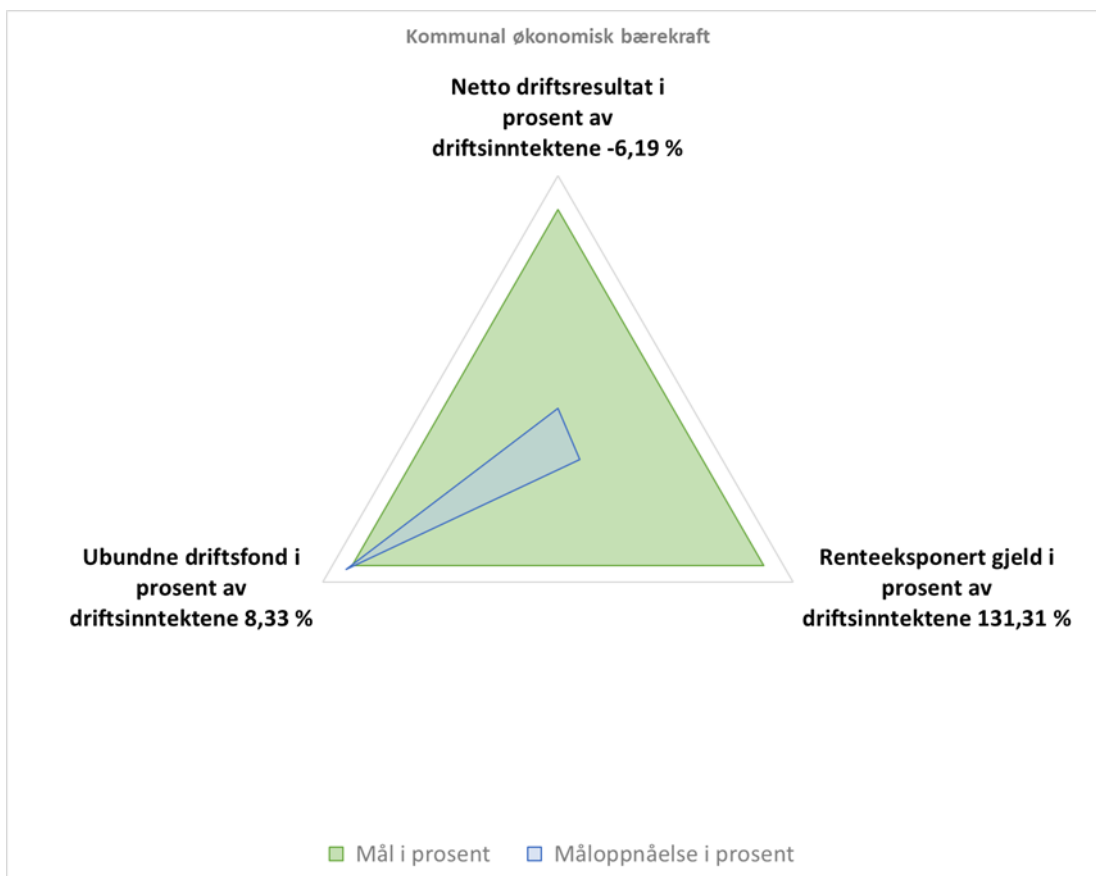
Det vil vera rom for å betala meir ned på gjelda når me ser at driftsnivået har blitt redusert.

Radetiketter	2023 Budsjett	2024 Budsjett	2025	2026	2027
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,4 %	5,0 %	3,7 %	0,0 %	0,5 %
Renteeksponert gjeld i prosent av driftsinntektene	69,7 %	84,7 %	109,1 %	127,1 %	131,3 %
Ubundne driftsfond i prosent av driftsinntektene	24,6 %	20,8 %	19,1 %	18,3 %	17,1 %

Me ynskjer ein plan for at eventuelle overskot i årsrekneskapene dei neste årene skal nyttast til direkte nedbetaling av gjeld, dette gjer konsekvensar og mindre lånegjeld raskere enn forutsett her og desto meir handle- og berekraft. Dette kan me ikkje forskottera, men vil vera eit vedtak i årsrekneskapa framover

Siste scenario i KØB er om vi går vidare med dei store investeringene utan å legja inn omstillingskrav i drifta.

Radetiketter	2023 Budsjett	2024 Budsjett	2025	2026	2027
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,4 %	4,4 %	1,6 %	-4,5 %	-6,2 %
Renteeksponert gjeld i prosent av driftsinntektene	69,7 %	84,7 %	109,1 %	127,1 %	131,3 %
Ubundne driftsfond i prosent av driftsinntektene	24,6 %	20,1 %	14,9 %	12,1 %	8,3 %

Handlingsrommet er svekka og ligg langt utanfor berekraftig nivå, disposisjonsfondet vil i dette scenarioet bli spist opp om å få år for å dekke et negativt netto driftsresultat.

I dette scenarioet vil kommunen vera på veg mot Robæk.

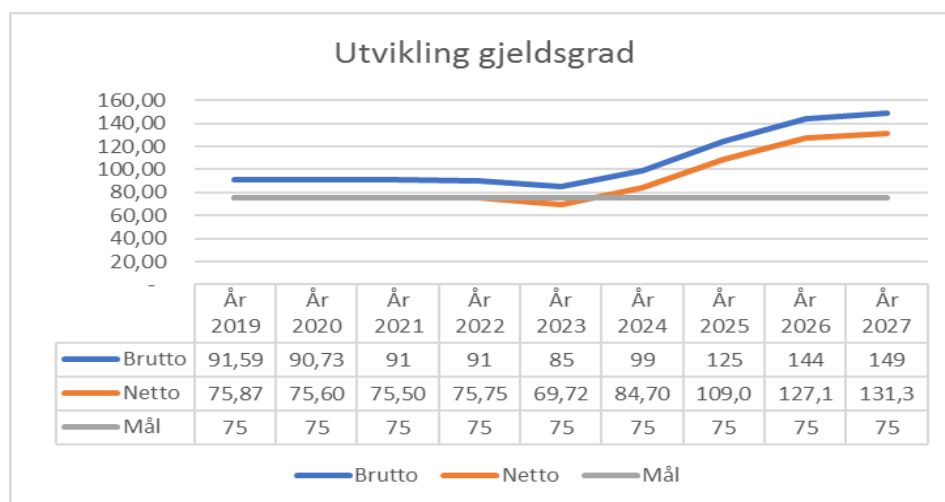
2.2.2. Gjeld

Utvikling lånegjeld, tall i millioner Det er lagt til grunn låneopptak på:
 kr 132 000 000 i 2024, endret til 114 mill i KS vedtak
 kr 118000 000 i 2025

kr 81 000 000 i 2026
kr 46 000 000 i 2027

Dette inkluderer ny skule (eiga sak og finansieringsplan), tillegg kommer opptak av lån til andre investeringer, eksempelvis industrikai i Årdal, områdeplan Hjelmeland og realisering Eikehaugen. Det er teke inn 40 mill i eigenkapital frå driftsfond (ny skule) og 10 mill frå kraftfondet (kai i Årdal)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bruk av nye lån							
Nye låneopptak investering	25 000	48 000	-	132 000	118 000	81 000	46 000
Nye låneopptak, startlån	5 000	7 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
§5-7 oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser							
Langsiktig gjeld	R	R	B	B	B	B	B
	2 021	2 022	2 023	2 024	2 025	2 026	2 027
Lån pr 31.12	329 380	361 804	343 304	452 804	545 304	597 654	612 954

2.2.3. Sal og utleige av kommunale eigedommar

	Hjelmeland Kommune	Hjelmeland Bustadstifting	Privat fremleie bustader	Total
Utleigebustadar	42	8	10	
Omsorgsbustader	26			
	68	8	10	86

Sal av kommunale-bustader i perioden 2024-2027

Mål: 5- 7 kommunale-bustader i perioden.

Salgspris : Markedspris (anslag 1.800.000,- 2.800.000,-) = 10mill kroner i perioden.

Inntektene for sal må gå til nye kjøp av kommunale bustader.

2.2.4. Total økonomisk ramme

Total ramme for 2024 er satt:

2024: NOK 457,587 mill

2025: NOK 437,495 mill

2026: NOK 416,545 mill

2027: NOK 412,695 mill

Det er ekstraordinære inntekter i 2024 frå sal av kraft, dette burde gje eit overskot som kan nyttast til nedbetaling av gjeld, redusera nytt låneopptak.

2.3 Statsbudsjettet 2024

2.3.1. Satsingsområder i statsbudsjettet

Statsbudsjettet har sett opp følgjande satsingsområder innen kommunal sektor

- 1 Ein heilskapeleg politikk for heile Noreg
- 2 Berekraftig utvikling i kommunar og fylkeskommunar
- 3 Omstilling og fornying i offentleg sektor
- 4 Digitalisering og ny teknologi- desentralisering i praksis
- 5 Vidareutvikling av bustad- og bygningspolitikk
- 6 Ein aktiv distriktspolitikk

2.3.2. Statsbudsjett og tal for Hjelmeland

Frie inntekter- Hjelmeland og landet for øvrig

Hjelmeland ligg under gjennomsnittleg vekst i frie inntekter i 2024

Frie inntekter for Hjelmeland, Rogaland

Anslag frie inntekter

227 625 795 kr

Anslag frie inntekter for **Hjelmeland kommune** er **227 625 795 kroner**.

Dette anslaget på frie inntekter innebærer en nominell vekst for Hjelmeland kommune fra 2023 til 2024 på 3,1 prosent. I samme periode er anslått landsgjennomsnittlig vekst på 4,7 prosent.

Veksten i frie inntekter er regnet fra anslag på regnskap for 2023 i statsbudsjettet 2024.

Frie inntekter er rammetilskott og skatteinntekter

Denne tabellen syner om lag 1,6 mill meir enn i talet ovanfor, dette er grunna at me fekk kr 1,6 mill i skjønnsmidlar frå statsforvalteren. Dette gjeld for ambulansébåten i Ryfylke kor me er ein av deltakarkommunane.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sum rammetilsk uten inntektsutjevning	99 434	101 255	110 973	109 424	108 501	116 798	120 240	119 859	120 090	119 863
Netto inntektsutjevning	-7 684	-7 057	-8 776	-8 999	-7 388	-8 048	-7 747	-7 747	-7 747	-7 747
Netto rammetilskudd	91 750	94 198	102 197	100 425	101 113	108 750	112 493	112 112	112 343	112 116
Rammetilskudd - endring i %		2,7	8,5	-1,7	0,7					
Skatt på formue og inntekt	94 750	95 706	94 093	106 917	112 980	110 718	116 129	116 129	116 129	116 129
Skatteinntekter - endring i %		1,0	-1,7	13,6	5,7	-2,0	-	-	-	-
Sum skatt og rammetilskudd	186 500	189 904	196 290	207 342	214 093	219 500	228 600	228 200	228 500	228 200
Sum - endring i %		1,8	3,4	5,6	3,3					
Røde tall er budsjett/ estimater, faktiske tall for 2023 blir føst kjent etter årsoppgjøret										

Rammetilskott

Rammetilskottet bereknast ut frå innbyggjarar pr 1.juli føregåande år og blant anna vekting av aldersgrupper. Vekting av innbyggare 0-18 år er høgare enn innbyggare 67+ når utgiftsbehovet bereknast, dermed vil vi få lågare rammetilskudd når Tal 0-18 går ned og Tal 67+ aukar.

Andre grupper vektas også og i sum kjem det ut ein faktor på kostnadsnivå, dette blir vist igjen i oversikta over utvikling demografikostnader.

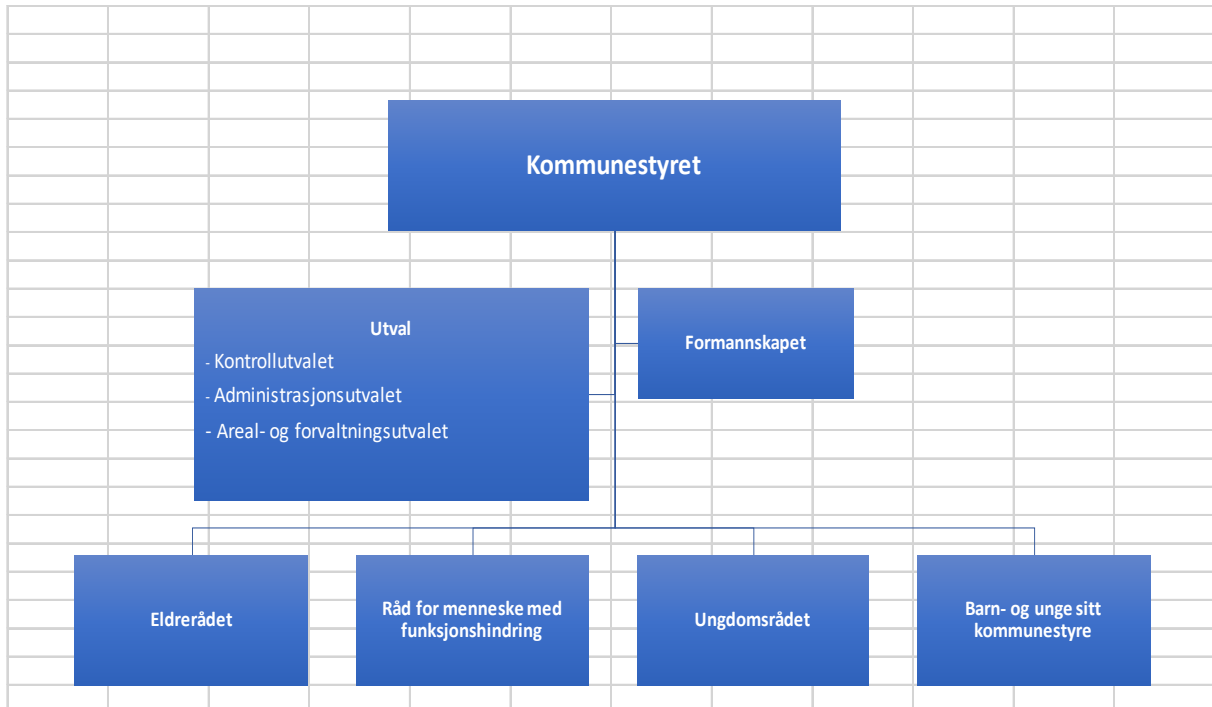
Skatt på inntekt og formue avheng av tal skattebetalare, inntektsnivå på desse og skatteøre (11,15 i 2023,10,95 i 2024). Skatteøre seier kor mykje kommunen får pr krone, resten tilfell staten.

3. Mål for drifta

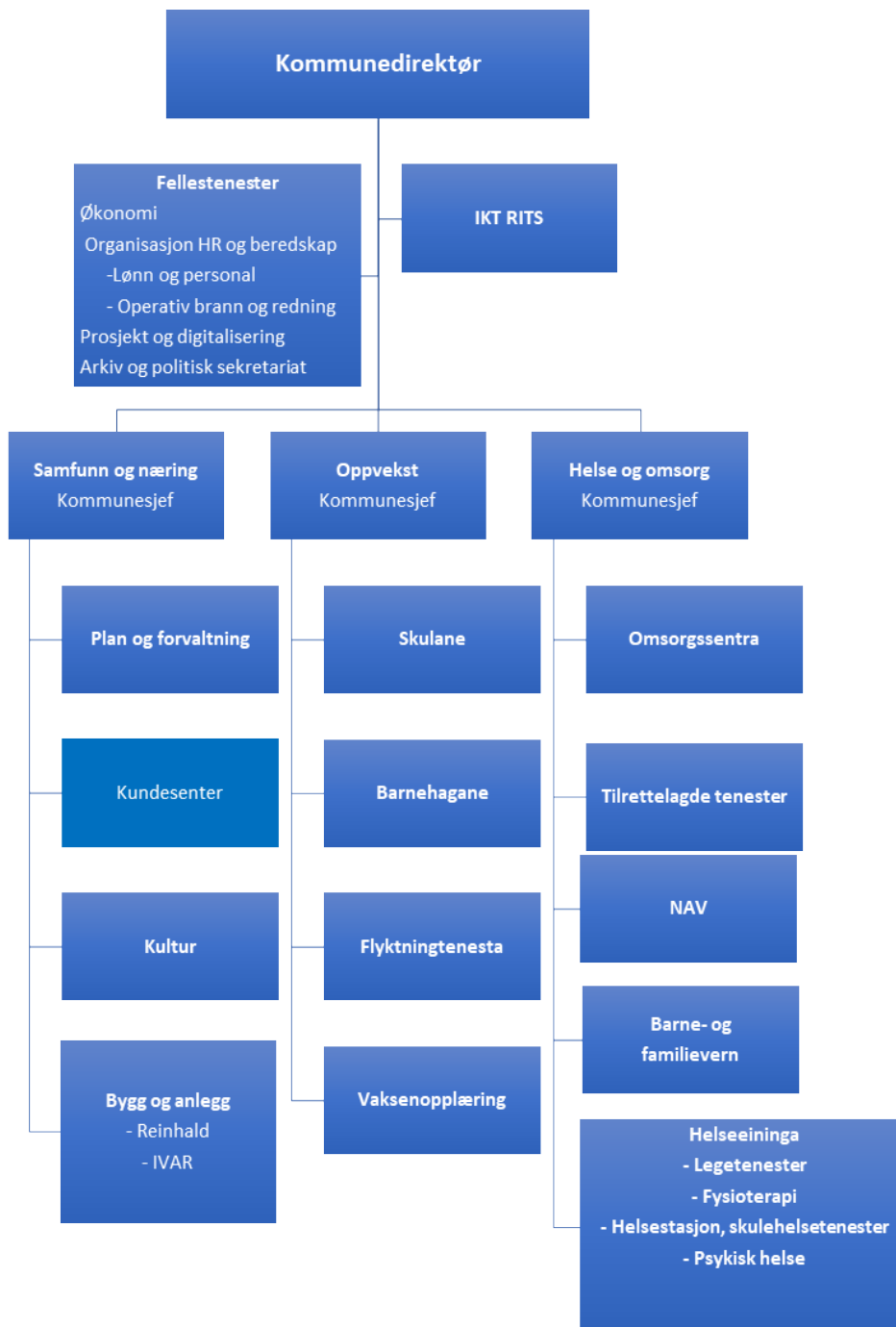
3.1. Kommunalt plansystem

3.2. Hjelmeland kommune, organisasjon

3.2.1. Politisk organisasjon

3.2.2. Administrativ organisasjonskart

Organisasjonskartet er under endring no, det har vore fleire omorganiseringar i høve til oppgåver og fordeling og det skal komma til uttrykk i eit revidert organisasjonskart

3.2.3 Organisasjon

Hjelmeland kommune har om lag 311 tilsette som utgjer 250 årsverk. Hjelmeland kommune har eit mål at tal tilsette skal speglast i høve tal innbyggjarar det er i kommunen. Tal tilsette skal utgjera 10% av tal innbyggjarar. Me er avhengig av digitalisering, effektivisering og

omstrukturering av våre tenester om vi skal klare å oppnå målet, dette vil krevje investeringar i ny teknologi, kompetanse og ressursar.

Rekrutteringsutfordringer i kommunal sektor er et aktuelt og viktig tema for mange kommuner og fylkeskommuner i Norge. Det er særlig utfordrende å rekruttere medarbeidere med høy utdanning, som leger, psykologer, sykepleiere, ingeniører, IKT-utdannede og økonomer. Dette kan ha konsekvenser for kvaliteten og omfanget av de velferdstjenestene som kommunene tilbyr innbyggerne.

Noen av årsakene til rekrutteringsutfordringene kan være:

- Det er stor konkurranse om kompetent arbeidskraft i arbeidsmarkedet.
- Det er økende behov for ulike former for kompetanse på grunn av store omstillinger i kommunesektoren, som digitalisering, innovasjon og sammenslåingsprosesser.
- Det er en demografisk utvikling som fører til vekst i pleietrengende eldre og redusert tilgang på arbeidskraft.

Noen av tiltakene som kan bidra til å løse rekrutteringsutfordringene er:

- Å fremstå som en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr gode arbeidsvilkår, utviklingsmuligheter og meningsfulle oppgaver.
- Å jobbe systematisk og planmessig med rekrutteringsarbeidet, blant annet ved å bruke ulike kanaler for å nå ut til moglege søkjarar, involvera tilsette som ambassadører og følgla opp nytilsette.
- Å samarbeide med andre aktører, som utdanningsinstitusjoner, næringsliv og frivillige organisasjonar, for å auka innovasjonskapasiteten, hente idear og løysinger og skapa gode læringsmiljø.

Tilsette er fordelt på kvinner og menn:

234 kvinner som utgjør 204 årsverk og 76 menn som utgjør 44,3 årsverk

Kjønnsfordelt pr kommunalsjef områda er som følgende

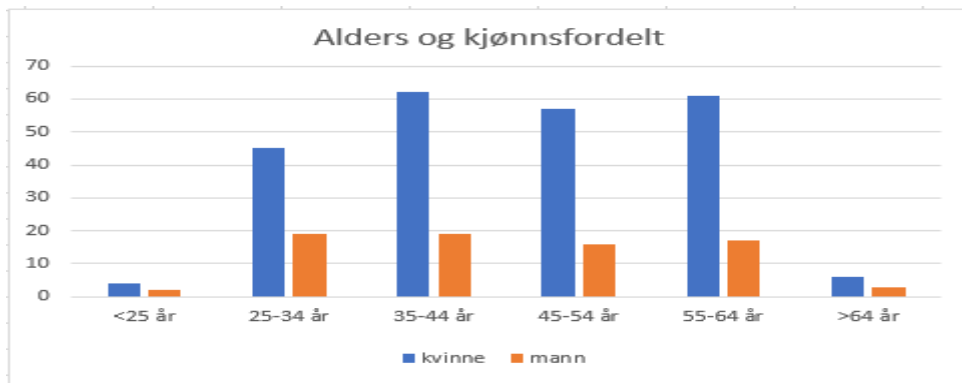
Avdelingar	Kvinner Tal	Kvinner årsverk	Menn Tal	Menn årsverk
Kommunedirektør og staber	11	10,24	8	7,2
Oppvekst og flyktning	99	89,9	16	14,1
Helse og omsorg	98	79,7	10	8,9
Samfunn og næring	28	24,4	13	12,2
Brann og redning inkl feier	3	0,05	34	1,9
Totalt	235	206	76	44,3

Stabar inkluderer: Kommunedirektør, Økonomi, RITS, Prosjekt og digitalisering, Løn og personal og Overordna beredskap

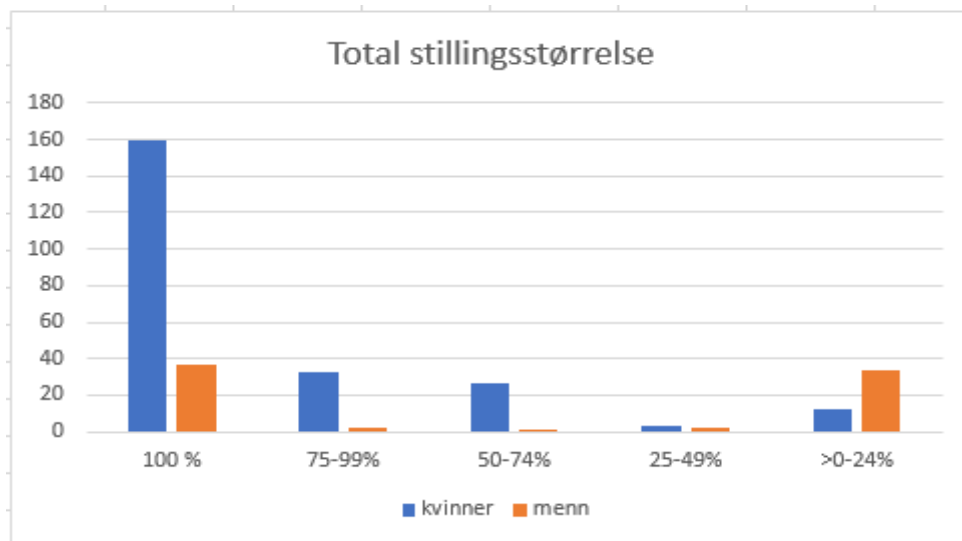
Operativ avdeling innan Brann og redning ligg for seg sjølve

Samfunn og Næring inkluderar: Plan og forvaltning, Kultur, Kundesenter, Bygg og anlegg, Reinhald

Kjønnsfordeling og alder

Total stillingsstørrelse fordelt på kjønn

Hjelmeland kommune har i 2023 tilsett 15 og det er 25 som har sluttet. Dette gir oss ein turnover på 8%

Heiltid deltid

Vi ser at ein heiltidskultur er avgjerande for å:

- Sikra kvalitet i tenestane
- Fremja kommunen som ein attraktiv arbeidsgjevar også i framtida
- Utnytta ubenyttta, kompetent arbeidskraftpotensial
- Fremja eit godt og lærande arbeidsmiljø, som frigjer tid til leiing.

Deltidsarbeid over tid gjer den einskilde arbeidstakar både mindre inntekts- og kompetanseutvikling og framtidige pensjonsrettar. Ein sektor med heiltidskultur vil styrka kvinners tilknytning til arbeidslivet, og blir i tillegg meir attraktivt for menn.

For brukarar av tenestane er det viktig at kommunesektoren blir organisert med heile stillingar.

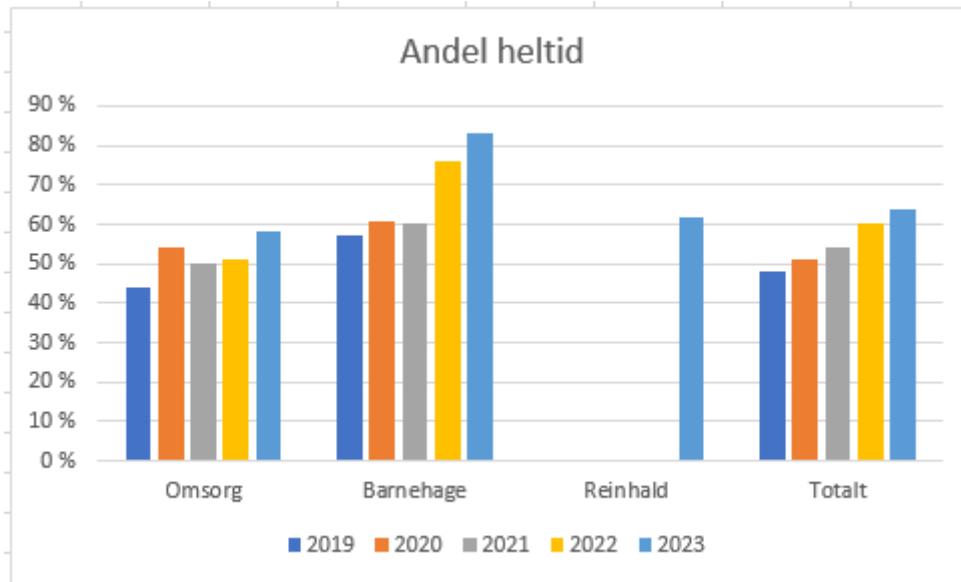
Brukarane vil då oppleva større forutsigbarhet og tryggleik i kvardagen. Dei får færre tilsette

å forhalde seg til, og møter tilsette som kjenner dei og deira situasjon godt. Meir heiltid frigjer tid til brukarretta arbeid. Det sikrar større kontinuitet for brukar og tilsett, og gir færre

rapporteringspunkt.

Heiltid vil og gje kommunen betre økonomi i form av mindre sjukefråvær og mindre vikarbruk. Studiar viser at sjukefråværit er høgare blant deltidstilsette enn blant dem som arbeidar heiltid.

Kommunens andel heiltid dei siste åra

Kommunen vil fortsetja dette arbeidet og i 2024

Organisering og struktur vil være viktige prosesser som Hjelmeland kommune bør sette på dagsorden for kunne klare å realisere sin målsetting.

Sjukefråvær

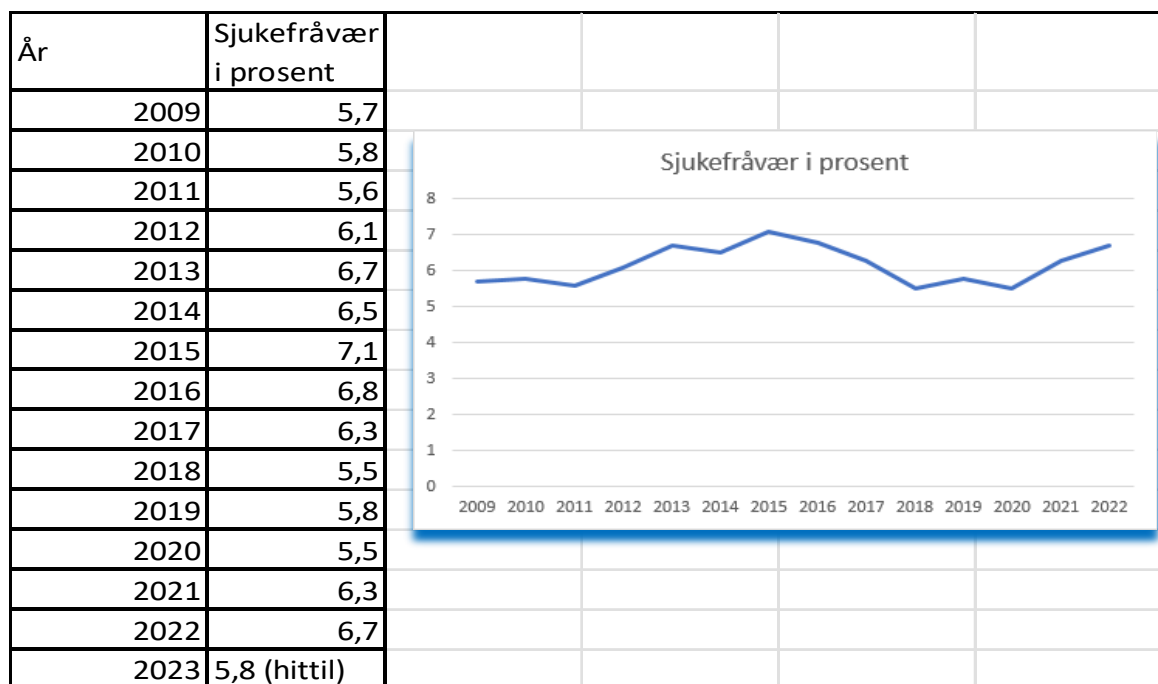
Fråvær er kostbart, særleg i dei yrka der ein må sette inn vikar for å dekke opp fråværet. Det rår og bekymring i dei politiske kretsar sentralt. Sjukefråværet i Noreg har ikkje vore høgare sia før pandemien og det er ikkje lenger luftvegsinfeksjonar som aukar mest, men psykiske lidningar. Dette er urovekkjande.

Sjukefråvær kostar norske bedrifter og kommunar om lag kr 15 000,- per arbeidsveke. Refusjon frå Nav inntreffer etter 16 sjukedagar og har eit tak på inntil 6 G.

Norske kommunar brukte 2,6 milliardar kroner på vikartenester i 2022

Hjelmeland kommunen har dei siste 15 åra hatt eit stort fokus på sjukefråvær og nærvær. Det vert rapportert statistikk kvart kvartal til arbeidsmiljøutvalet og til administrasjonsutvalet – tidlegare formannskap som partsamansett utval. Hjelmeland kommune skiljer seg ikkje særskild ut i høve resten av landet, me ser at svingingane i fråværet er nokså like dei som SSB rapporterar på sine sider.

Årleg sjukefråvær tilbake til 2009

Kommunen har eit mål om eit sjukefråvær under 5%. Vilkår for å klare dette:

- Forankring og organisering
- Felles prosess for oppfølging
- Kompetanse og meistring
- Arbeidsmiljø og arbeidsforhold

Beredskap

April 2023 gjekk verdas fyste hydrogendrevne ferje i drift i ferjesambandet Hjelmeland – Ombo – Nesvik, ein milepæl i det grønne skiftet og FN sine bærekraftsmål. Dette set og

Hjelmeland kommune som turistattraksjon på verdskartet - nybrotsarbeid som til og med NASA har latt seg imponera av. Beredskaps messig har dette gitt kommunen nye utfordringar, nye ROS analysar må på plass oppdatering av planverk, kompetanseheving av beredskapsleiinga og vårt lokale brannvesen, innkjøp av nytt utstyr og krav til øving.

Samstundes er verda i endring, dette som følge av krigen i Ukraina, uroen i Midtøsten, generell geopolitisk uro og organisert cyberkriminalitet. Kommunen må være førebudd på scenario som auka flyktningstraum, der traumbiledet er meir kompleks, verdsøkonomi i ubalanse, der folk vert fattigare og kravet til hjelp aukar, klimautfordringar som set krav til ny teknologi og overgang til fornybar energi og meir organisert cyberkriminalitet som stiller auka krav til kommunens digitale infrastruktur og tryggleik..

Overordna ROS og heilskapleg beredskapsplan er under revisjon, målet er å få denne ferdig stilt og vedteke politisk i løpet av 2023. Beredskapsplanverk er planlagt på høyring i løpet av første kvartal 2024 og politisk handsaming i kommunestyret før sommerferien 2024.

Brannvesenet

Brannvesenet i Hjelmeland er organisert etter SFS 2404 del 3 pkt 3.3 – deltidspersonell i beredskap uten vaktordning. Dette inneber at våre brannkonstablar gis ein årleg godtgjering i høve til særavtale. Per i dag er det tilsett om lag 37 brannkonstablar og befal, desse er fordelt forholdmessig på Hjelmeland, Årdal, Jøsneset og Jøsenfjorden. Kommunen kjøper brannsjefressursen av Rogaland Brann og redning. Personal-, økonomi- og budsjettansvar ligg til kommunen.

Kommunen har sia 2015 vært i prosess der spørsmålet har vært om kommunen skal bli en del av Rogaland brann og redning IKS. Det er undervegs ein rapport om denne saka, denne vil bli politisk behandla i Hjelmeland kommune våren 2024. Frem til vedtak om brannvesenet framtid er fatta er kommunen pålagt å ha eit operativt brannvesen, som inneber grunnleggjande krav, vedlikehald og investeringar.

3.3. Visjon, mål og prioriteringer

3.3.1.Overordna mål i kommuneplanen

Hovudmål i gjeldande kommuneplan – Hjelmeland Naturlegvis

Jobb og attraktivitet. Å leggja til rette for vekst i folketallet gjennom satsing på arbeidsplassar og attraktive lokalsamfunn.

På bakgrunn av hovudmålet er det formulert tre satsingsområde:

1. Trekantsamarbeidet offentlig/ privat/ frivillig sektor
2. Næringsutvikling
3. Lokalsamfunnsutvikling

Me ynskjer å synleggjera at det er kommunen som heilskap som skal løysa samfunnsutfordringane og leggja til rette for ei positiv folketalsutvikling. Den meirverdien ein

kan få ved å jobba på tvers, og ved å samarbeida med næringsliv og frivillig sektor, er ein føresetnad for å kunne takla framtida med avgrensa tilgang på ressursar.

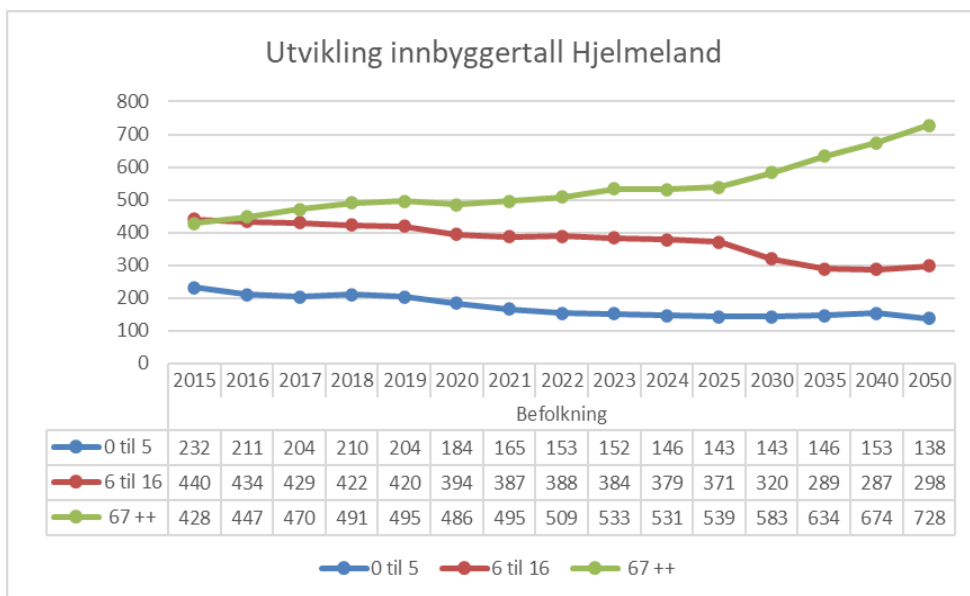
4. Utvikling demografi, økonomi og rammebetingelser

4.1. Folketal og demografiutvikling Utvikling

01.01.2023 var innbyggjartalet i Hjelmeland 2 619, det var ei auke frå 01.01.2022 på 85 personar, 01.07.2023 er det auka til 2 635

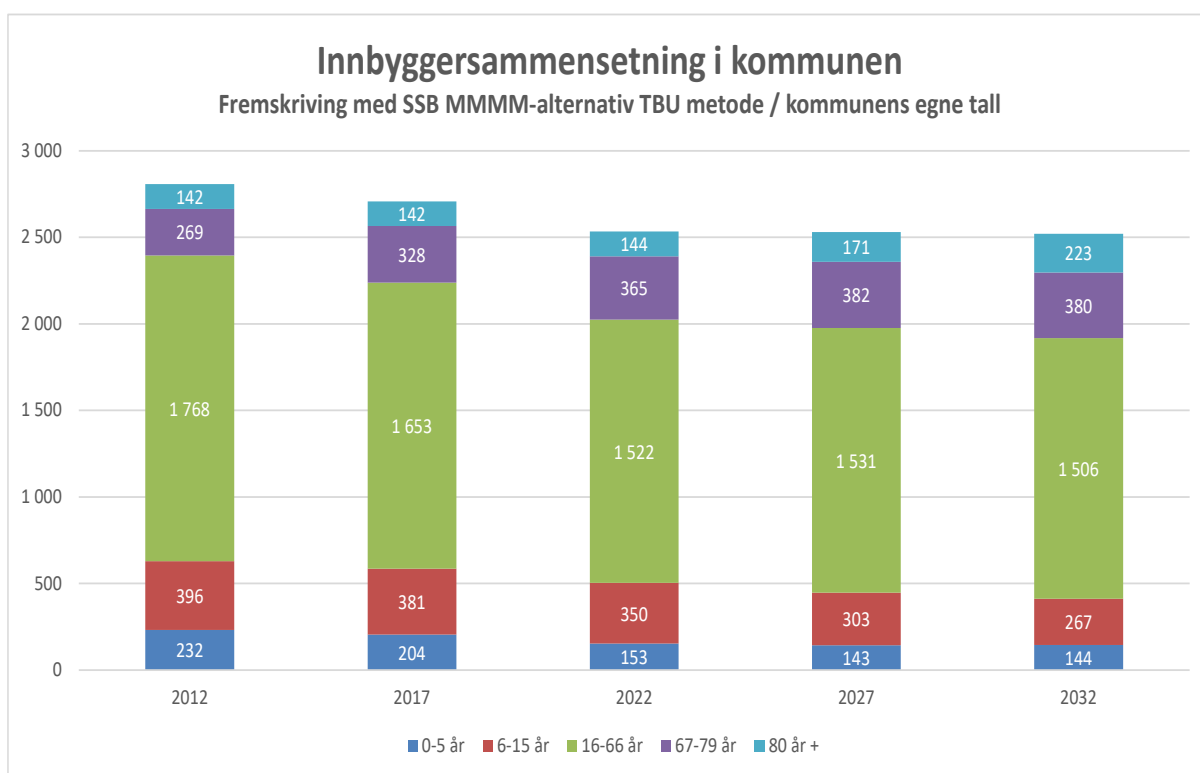
	2022	2023K1	2023K2
Befolkning ved inngang	2534	2619	2622
Fødde	17	11	3
Døde	14	6	6
Fødseloverskot	3	5	-3
Innvandring	61	6	15
Utvandring	15	0	11
Innflytting, innlandsk	131	16	44
Utflytting, innlandsk	95	24	32
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	82	-2	16
Folkevekst	85	3	13
Befolkning ved utgang	2619	2622	2635

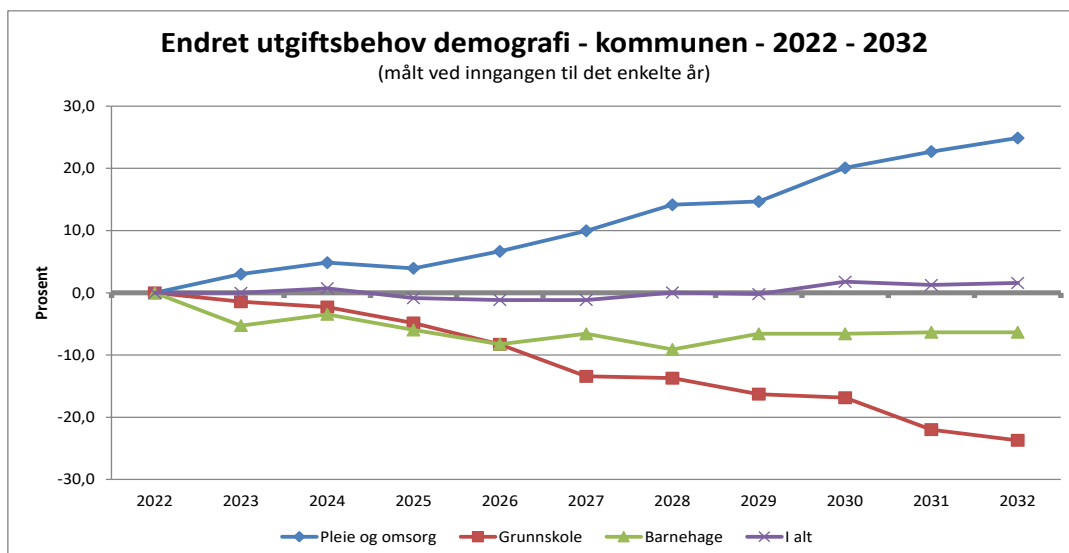
Befolkningsframskriving fram mot 2050 syner eit bilete med fleire eldre og færre unge

Endra samansetning av innbyggjaranes alder påverkar estimerte driftskostnader pr innbyggjargruppe

Merk at tabellen går over til 5årig fra 2025

Hjelmeland har det same totalbiletet som dei fleste andre kommunar

Det blir færre barn og unge og det kjem til å auka endå meir av eldre

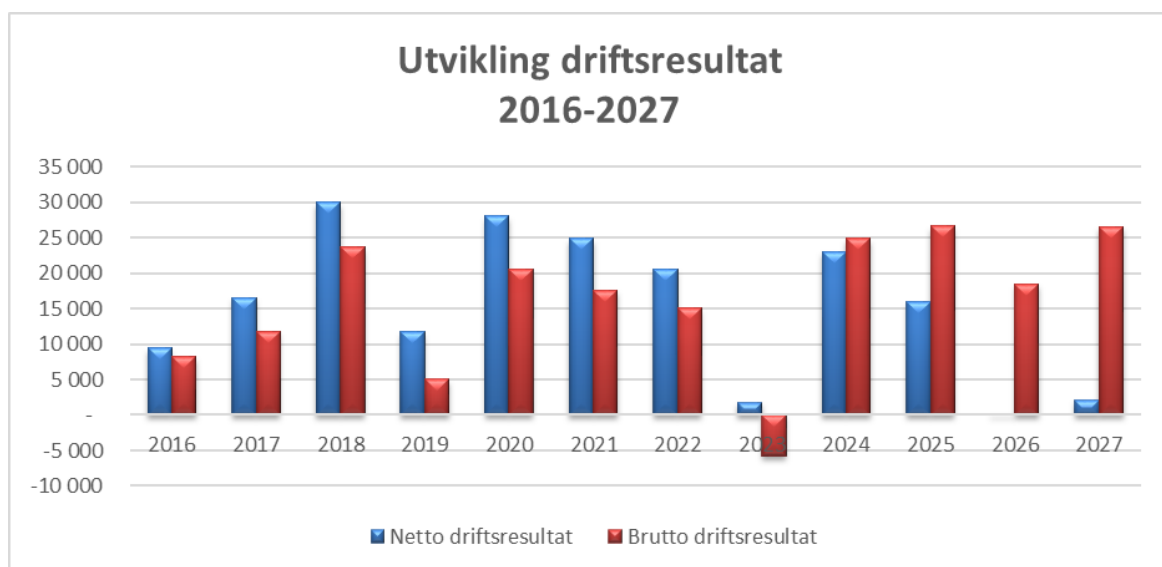
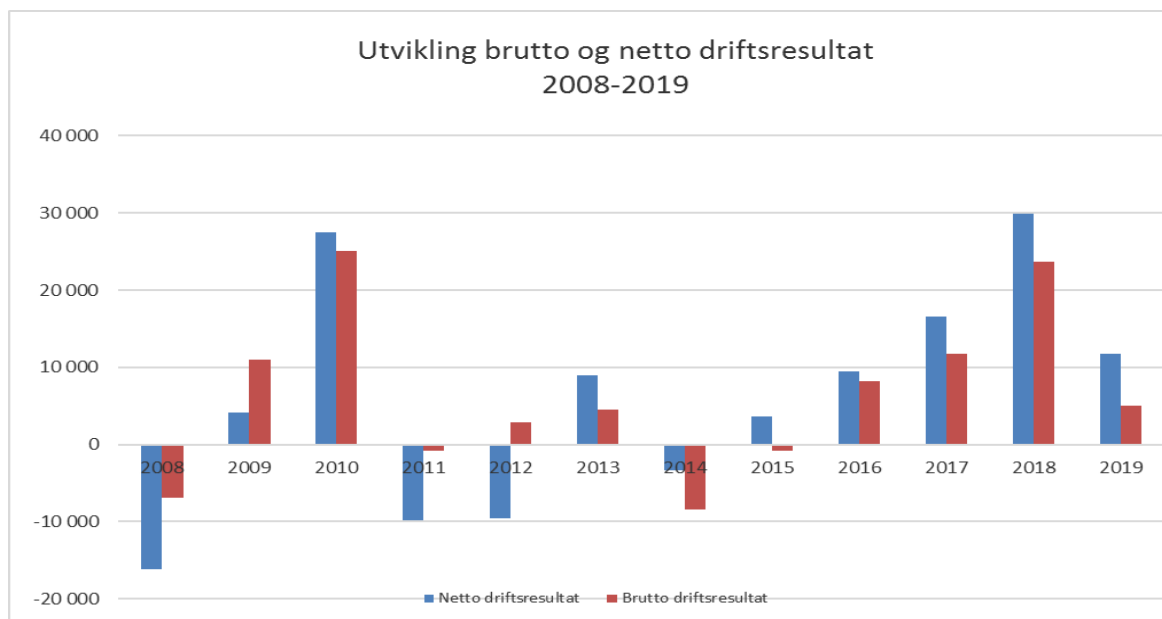
Ugiftsbehovet er eit resultat av innbyggjarsamansetninga. Og estimert utgiftsbehov synast igjen i kalkulert rammetilskott pr innbyggjar.

1133 HJELMELAND							
Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner)							
per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer							
(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)							
Endring							SUM
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial mmnehelse	Barnevern	HJELMELAND	
2023	2 260	-786	-1 440	40	96	-192	-23
2024	1 393	-472	496	-11	13	-31	1 389
2025	-696	-1 415	-688	-25	8	-155	-2 972
2026	2 064	-1 887	-624	-24	71	-172	-572
2027	2 484	-2 831	459	81	-19	-187	-12
2028	3 166	-157	-688	-45	80	-86	2 269
2029	386	-1 415	688	-7	-4	-99	-451
2030	4 086	-315	0	-51	67	-62	3 726
2031	1 961	-2 831	64	5	16	-206	-992
2032	1 651	-944	0	-57	60	-101	610
Sum 2023-2032	18 755	-13 052	-1 733	-94	388	-1 291	2 972

Dette biletet synar at Hjelmeland får lita auke i utgiftsbehovet totalt og at rammetilskottet framover mot 2032 vil vera basert på auka behov innan pleie og omsorg og reduserte behov innan oppvekst. Dette må visast igjen i prioriteringane.

Samstundes har Hjelmeland dyre tenester, dette blir meir omtale i punkta for kvar sektor

4.2. Utvikling netto driftsresultat

Det er ikkje lenge sidan det var omtrent tomt for fond og lite likviditet. Me ynskjer ikkje å havna tilbake til det nivået. Det er lagt opp til eit balanse-driftsresultat i 2026 og eit lite overskot 2027, men det er eit bilete pr nå. Klarer kommunen å komme i mål med omstilling og klarer å bruke overskott frå 2023 og utover i perioden til nedbetaling av gjeld/ eigenkapital til investeringar så vil dette biletet endra seg.

4.3. Utvikling sentrale inntekter og pensjonskostnader

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Skatt på inntekt og formue	- 89 875 525	- 104 300 000	- 110 300 000	- 110 300 000	- 110 300 000	- 110 300 000
Rammetilskot	- 108 501 000	- 115 000 000	- 121 000 000	- 121 000 000	- 121 000 000	- 121 000 000
Inntektsutjamning	7 387 799	8 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Pensjonsinnskot KLP	16 114 663	19 083 187	20 101 112	20 101 112	20 091 512	20 091 512
Pensjonsinnskot SPK	2 934 013	4 332 668	4 130 875	4 130 875	6 130 875	7 130 875

4.4 Utvikling lokale inntekter, Eieendomsskatt og konsesjonskraft

Estimert/ grunnlag for budsjett for sal av konsesjonskraft i neste periode

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Sal av kraft	- 30 788 234	- 47 000 000	- 82 000 000	- 72 000 000	- 60 000 000	- 60 000 000

Me understrekar at tal for 2026 og 2027 er usikre. Det er lagt til grunn ein salspris på 70 øre/kwh.

Eieendomsskatt i perioden

Beskrivelse	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Eiendomsskatt vannkraftanlegg	-24 300 000	-23 100 000	-23 100 000	-23 100 000	-23 100 000
Eiendomsskatt boliger og fritidsb	-6 300 000	-5 700 000	-5 700 000	-5 700 000	-5 700 000
Eiendomsskatt næringsseiendom	-6 300 000	-8 500 000	-8 500 000	-8 500 000	-8 500 000

Kommunedirektøren har lagt inn eit botnfradrag på kr 100 000 på eieendomsskatt. Det har samanheng med satsinga på bustadutvikling og at me samarbeider om å fremje bulyst. Me vidarefører og at nybygg ikkje får eieendomsskatt dei 3 fyste åra.

I denne samanheng bør nevnt at avtalen med Suldal om deling av konsesjonsavgifter og eieendomsskatt frå Ulla Førre går ut i 31.12.2026 og skal fornyast. Det er ikkje sjølvstøtt at me får behalda dagens andel.

Avtale om fordeling av eieendomsskatt

Kommunestyrene i Hjelmeland og Suldal har med virkning fra skatteåret 1987 inngått en avtale om fordeling av eiendomsskatt for vannkraftverk i Ulla Førre anleggene i 40 år.

Avtalen innebærer at Hjelmeland kommune skal ha 20% av eiendomsskatt for kraftverk for anleggene, mens Suldal skal ha 80%

Skatteetaten beregner årlig % eiendomsskatt for anleggene til hver kommune, beløpene varierer årlig ut fra faktiske kraftpriser i tidligere skatteår.

Ut fra dette grunnlaget fordeler kommunene årlig etter avtalt prosentsats. Hjelmeland kommune mottar etter avtalen eiendomsskatteinntekter fra Suldal for å oppnå 20% andel av

eiendomsskatten. De siste 5 årene (2018-2022) er det årlig overført fra 6,3 millioner kr. til 7,7 millioner kr. årlig fra Suldal til Hjelmeland. For 2023 er beløpet 9 millioner.

Den politiske avtalen med Suldal kommune har varighet til 31.12.2026 og bør reforhandles.

Avtale om fordeling av konsesjonsavgifter

Kommunestyrene i Hjelmeland og Suldal har med virkning fra skatteåret 2009 inngått en avtale om fordeling av konsesjonsavgifter for vannkraftverk for Ulla Førre anleggene.

Avtalen innebærer at Hjelmeland kommune skal ha 34% av konsesjonsavgifter for anleggene, mens Suldal skal ha 66%

NVE spesifiserer årlig konsesjonsavgifter for anleggene til hver kommune, beløpene varierer årlig.

Ut fra dette grunnlaget fordeler kommunene årlig konsesjonsavgift etter avtalt prosentsats. Hjelmeland kommune overfører årlig konsesjonsavgiftinntekter til Suldal slik at Suldal oppnår 66% andel av konsesjonsavgiftene.

De siste 5 årene (2018-2022) er det årlig overført fra 898 000 kr til 1 million kr årlig fra Hjelmeland til Suldal.

Den politiske avtalen med Suldal kommune har varighet til 31.12.2026 og bør reforhandles.

5. Budsjett og rammer for perioden 2024- 2027

5.1. Hovudoversikter drift 2024-2027, etter KS vedtak

Tal i tusen kr

Hovudoversikt jf §5-6	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-101 113	-107 000	-115 000	-115 000	-115 000	-115 000
Inntekts- og formuesskatt	-89 876	-104 300	-110 300	-110 300	-110 300	-110 300
Eiendomsskatt	-31 765	-31 900	-37 900	-37 900	-37 900	-37 900
Andre skatteinntekter	-38 509	-15 500	-15 500	-15 500	-15 500	-15 500
Andre overføringer og tilskudd fra	-27 652	-20 735	-43 035	-33 035	-23 435	-19 435
Overføringer og tilskudd fra andre	-44 283	-20 275	-20 657	-20 657	-20 657	-20 657
Brukerbetalinger	-9 991	-7 159	-7 379	-7 379	-7 379	-7 379
Salgs- og leieinntekter	-56 258	-70 969	-108 416	-98 324	-86 974	-87 124
SUM DRIFTSINNEKTER	-399 446	-377 839	-458 187	-438 095	-417 145	-413 295
Lønnsutgifter	193 504	192 520	208 250	206 250	202 190	202 190
Sosiale utgifter	40 603	45 340	47 715	47 715	49 910	51 016
Kjøp av varer og tjenester	95 650	102 659	124 485	111 532	100 120	87 234
Overføringer og tilskudd til andre	33 983	22 516	30 403	22 693	21 893	21 993
Avskrivninger	20 653	23 039	23 039	23 039	23 039	23 039
SUM DRIFTSUTGIFTER	384 392	386 075	433 892	411 230	397 153	385 473
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-15 054	8 237	-24 294	-26 865	-19 992	-27 822
Renteinntekter	-5 061	-3 210	-8 210	-7 210	-7 210	-7 210
Utbytter	-6 461	-6 500	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Gevinster og tap på finansielle om	561	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 054	6 241	19 776	25 872	30 991	34 991
Avdrag på lån	19 018	16 000	20 725	22 905	26 200	28 325
NETTO FINANSUTGIFTER	15 112	12 531	25 291	34 567	42 981	49 106
Motpost avskrivninger	-20 653	-23 092	-23 092	-23 092	-23 092	-23 092
NETTO DRIFTSRESULTAT	-20 595	-2 324	-22 095	-15 390	-102	-1 808
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	16 494	14 500	14 500	14 500	14 556	14 510
Bruk av bundne driftsfond	-12 213	-7 471	-7 390	-7 686	-7 000	-7 317
Avsetninger til disposisjonsfond	16 314	1 097	23 645	10 575	447	1 347
Bruk av disposisjonsfond	0	-5 802	-8 660	-2 000	-7 901	-6 732
Dekning av tidligere års merforbru	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO	20 595	2 324	22 095	15 390	102	1 808
FREMFORRT TIL INNDEKNING I SENE	0	0	0	0	0	0

5.2. Bevilgningsoversikt drift etter KS vedtak

Tal i tusen kr

Bevilgning jf. § 5-4	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rammetilskudd	-101 113	-107 000	-115 000	-115 000	-115 000	-115 000
Inntekts- og formuesskatt	-89 876	-104 300	-110 300	-110 300	-110 300	-110 300
Eiendomsskatt	-31 765	-31 900	-37 900	-37 900	-37 900	-37 900
Andre generelle driftsinntekter	-66 161	-36 235	-58 535	-48 535	-38 935	-34 935
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-288 914	-279 435	-321 735	-311 735	-302 135	-298 135
Sum bevilgninger drift, netto	253 208	264 632	274 402	261 831	259 104	247 274
Avskrivninger	20 653	23 039	23 039	23 039	23 039	23 039
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	273 860	287 672	297 441	284 870	282 144	270 313
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-15 054	8 237	-24 294	-26 865	-19 992	-27 822
Renteinntekter	-5 061	-3 210	-8 210	-7 210	-7 210	-7 210
Utbytter	-6 461	-6 500	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	561	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 054	6 241	19 776	25 872	30 991	34 991
Avdrag på lån	19 018	16 000	20 725	22 905	26 200	28 325
NETTO FINANSUTGIFTER	15 112	12 531	25 291	34 567	42 981	49 106
Motpost avskrivninger	-20 653	-23 092	-23 092	-23 092	-23 092	-23 092
NETTO DRIFTSRESULTAT	-20 595	-2 324	-22 095	-15 390	-102	-1 808
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	16 494	14 500	14 500	14 500	14 556	14 510
Bruk av bundne driftsfond	-12 213	-7 471	-7 390	-7 686	-7 000	-7 317
Avsetninger til disposisjonsfond	16 314	1 097	23 645	10 575	447	1 347
Bruk av disposisjonsfond	0	-5 802	-8 660	-2 000	-7 901	-6 732
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV						
NETTO DRIFTSRESULTAT	20 595	2 324	22 095	15 390	102	1 808

5.3. Rammer pr ansvar og pr hovudområde. Skjema 1B, etter KS vedtak Heile tal

	Bevilgning jf. § 5-4	Regnskap					
		2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
1000 Kommunedirektør	6 008 443	7 265 278	7 358 860	2 358 860	-7 641 140	-16 641 140	
1001 Politisk nivå	6 815 732	4 789 877	11 574 433	10 574 433	7 574 433	7 574 433	
1002 Næringsliv	4 317 278	4 399 900	12 147 445	5 647 445	5 147 445	5 147 445	
1003 Den Norske Kirke	4 100 000	3 250 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000	
1100 Fagområde IKT	4 039 603	3 740 436	4 428 051	4 428 051	4 428 051	4 428 051	
1101 Ikt RITS	6 719 396	10 264 358	10 254 379	10 254 379	10 254 379	10 254 379	
1200 Kundesenter	2 742 257	3 430 186	2 933 854	2 933 854	2 933 854	2 933 854	
1300 Plan, utvikling og forvaltning	4 220 814	5 451 634	5 472 956	5 472 956	5 472 956	5 472 956	
1400 Økonomi	4 504 879	5 697 763	6 690 011	6 690 011	6 690 011	6 690 011	
1600 Organisasjon, HR og beredskap	6 366 018	6 720 468	7 141 089	7 141 089	7 141 089	7 141 089	
1800 Fellesutgifter	-36 092	398 223	1 433 223	1 433 223	1 433 223	1 433 223	
2000 Oppvekst	8 609 700	7 776 045	11 731 317	10 231 317	10 231 317	10 231 317	
2010 Kulturskolen	2 664 678	2 607 007	2 590 291	2 590 291	2 590 291	2 590 291	
2100 Hjelmeland skule	31 982 110	33 269 800	34 258 619	34 258 619	34 258 619	34 258 619	
2200 Årdal skule	10 513 183	10 094 938	10 162 382	10 162 382	10 162 382	10 162 382	
2400 Fister skule	8 398 667	10 040 668	7 747 408	7 747 408	7 747 408	7 747 408	
2500 Hjelmeland barnehage	11 748 616	14 063 024	13 438 099	13 438 099	13 438 099	13 438 099	
2530 Jøsenfjorden barnehage	2 528 597	2 932 909	2 478 947	2 478 947	2 478 947	2 478 947	
2600 Årdal barnehage	7 516 793	8 133 207	9 036 144	9 036 144	9 036 144	9 036 144	
2700 Fister barnehage	5 560 606	6 334 646	6 507 936	6 507 936	6 507 936	6 507 936	
2800 Flyktingetenesta	6 762 580	7 429 362	15 131 761	13 131 761	8 711 761	8 511 761	
2900 Vaksenopplæring	59 482	-310 889	-268 501	-268 501	-268 501	-268 501	
3000 Helse og omsorg	1 316 591	4 597 536	6 276 393	4 776 393	4 776 393	4 776 393	
3100 Hjelmeland omsorgsenter	29 387 489	30 328 638	32 008 873	31 768 873	31 691 896	31 691 896	
3110 Tilrettelagde tjenester	4 034 158	5 735 876	3 593 890	3 593 890	3 593 890	3 593 890	
3200 Årdal omsorgsenter	25 696 944	22 673 104	23 166 160	23 130 160	23 130 160	23 130 160	
3300 NAV	3 956 803	5 394 500	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	
3400 Barn og familie	9 485 617	10 425 823	12 045 526	12 045 526	12 045 526	12 045 526	
3500 Helse	18 650 403	18 901 665	18 987 577	18 907 577	18 907 577	18 907 577	
5000 Kultur og fritid	6 377 745	6 322 494	7 748 912	6 498 912	6 498 912	6 398 912	
6000 Bygg og anlegg	25 972 892	26 123 943	31 974 671	28 674 671	29 674 671	25 674 671	
6003 Renhold	9 225 474	8 786 613	8 302 321	8 302 321	8 302 321	8 302 321	
6025 IVAR vann og avløp	-5 063 523	-2 642 100	-4 464 550	-4 169 250	-4 610 868	-4 547 276	
6006 Brann og redning	5 844 578	4 104 911	5 257 212	5 257 212	5 257 212	5 257 212	
9000 Skatt, overføringer, lån, finans	-27 827 945	-33 899 496	-61 054 240	-51 054 240	-35 842 240	-34 736 240	

Her ligg omstillinga inne på ansvar 1000

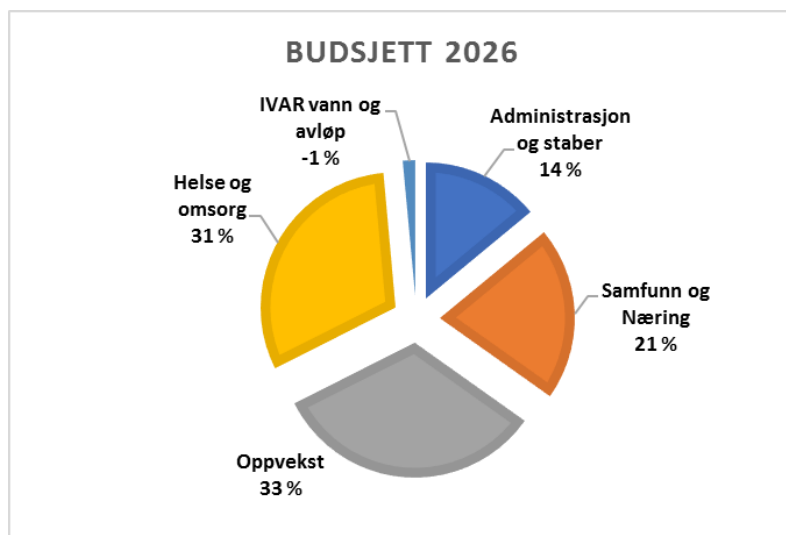
I denne tabellen er bruk av fond utelate

Presentasjonane for kvart hovudområde er ikke revidert etter KS vedtak, dette fylgjer kommunedirektørens presentasjon

Pr hovudområde

Områder	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Administrasjon og staber	34 417 979	38 876 403	48 880 046	47 880 046	44 880 046	44 880 046
Samfunn og Næring	62 801 038	61 869 681	76 837 371	66 087 371	66 587 371	62 487 371
Oppvekst	96 345 012	102 370 717	112 814 403	109 314 403	104 894 403	104 694 403
Helse og omsorg	92 528 005	98 057 142	101 078 419	99 222 419	99 145 442	99 145 442
IVAR vann og avløp	-5 063 523	-2 642 100	-4 464 550	-4 169 250	-4 610 868	-4 547 276

I denne samanlikninga er det korrigert for omstilling på kommunedirektør sitt ansvar. Tala for omstilling ville gitt tal som ikkje var samanlignbare

Det er ganske lik fordeling i perioden når me ser på fordelinga utan omsyn til omstillinga på NOK 44 mill. Koss omstillinga skal riggast blir ei prioriteringssak

5.3.1 Administrasjon og staber

Administrasjon og staber inkluderer :

1000 Kommunedirektør
1001 Politisk nivå
1600 Organisasjon HR og Beredskap, inkl brann og redning
1400 Økonomiavdeling
1100 Prosjekt og Digitalisering
1101 RITS

Kommunedirektøren er øverste leder i kommunen, personalansvar for ledergruppen som består av kommunalsjef Helse og omsorg, kommunalsjef Oppvekst, kommunalsjef Samfunn og næring, Leder HR / organisasjon og beredskap og Økonomisjef.

Det har vore fleire omorganiseringar innan området. Det har og vore skiftande behov for kompetanse ut i frå føringar og prioriteringar. Totalramme og ansette må sjåast i saman med Samfunn og næring.

Politisk nivå inkluderer folkevalde og politisk sekretariat Har ansvar for drifta av politiske styrer, råd og utval, Gjennomføring av stortings- og kommune- fylkestingval

Politisk har auka ramme i høve til ny avtale om kommunalt bidrag til Ryfylke IKS/ Ryfylkefondet. Dette vart omtala i forrige tertialrapport. Avtala gjeld ut 2024. Det er sannsynleg at avtale blir reforhandla då, men me legg til grunn gjeldande avtale.

HR organisasjon og beredskap inkluderar lønn og personal, HMS, tillitsvalde og personvernombud. Frå 2022 er også overordna beredskap og operativ brann og redningsteneste knytta opp til denne avdelinga.

Avdelinga har ansvar for løn og lønnskjøring, personalsaker, rekruttering og HMS/ personverneombud. Løn og personal tenester er organisert sentralt og skal gje råd og veiledning til ledere i personal og arbeidsgjever spørsmål i alle einingar

Økonomi avdelinga har ansvar for fleire av av kommunens strategiske planar og rapportering til politisk nivå. Økonomiavdelinga har vidare ansvar for rekneskap, faktura, budsjett, økonomistyring, eigedomsskatt, finans og avtalar innkjøp og oppfølging innkjøp.. Økonomi er organisert sentralt og skal gje tenester til alle einingar innan økonomiområdet.

Dei to direkte støtteavdelingane Økonomi, Løn og personal tilstreber å gje god støtte til einingane og sikra at leiarar med økonomi- og personalansvar skal ha god oversikt over økonomien og god kontroll på personalansvaret. Det blir også lagt vekt på utvikling og effektivisering.

I 2024 skal me over i Visma sky løysing for Økonomi og Løn/ HR systemet Visma Enterprise. Det vi bli ei utfordring og vil krevja engasjement og innsats av ansette.

Det blir viktig å følgja opp tett på budsjettdisiplin framover. Det har vore lite press på einingar til å setja igong tiltak for å halda budsjetta dei seinare. Årsaka har vore kapasitet på økonomiavdelinga og at kommuneøkonomien har vore god og stabil de seinare åra. No prioriterar med budsjettoppfylging og vil følgja ein plan med månadlege møter for tettare budsjettoppfylging. Økonomiavdelinga har og teke på seg ansvar for økonomistyring for nye flyktingar og ei rolle innan husbanken og startlån.

Prosjekt og digitalisering er ein avdeling som er samansett av tidlegare ressursar på bygg og anlegg og kundesenter samt rådgjevar i stab. Prosjekt delen har ansvar for investeringsbudsjett og oppfylging av investeringar. Digitaliseringsdelen driver med kontinuerleg forbetring av prosesser og mest mogleg bruk av digitale løysningar.

RITS, nytt felles oppgåvefellesskap for IT tenester.

Kommentar frå dagleg leiar

RitS er i sitt første driftsår etter at selskapet ble etablert som et eget foretak, hvilket betyr at det gjennomføres mange aktiviteter på ulike plan for å få satt ting i drift.

RitS opererer etter den vedtatte administrative styringsmodellen, for å sikre interkommunal samhandling, helhetlig tjenestestyling og omstilling. Vi skal levere et bærekraftige tjenester og jobbe målrettet for standardisering og stordriftsfordeler som kommer felleskapet til gode, noe vi forventer å se umiddelbare effekter av.

Etter hvert som vi blir mer digitale, stilles det også økende krav til helhetlige, sømløse og robuste tjenesteleveranser. I dette ligger for eksempel sikkerhetsfokus i anskaffelse og leveranser av fagsystemer, kontroll på verdikjede, enheter og løsninger. I tillegg til suksessfaktoren økt bevisstgjøring og økt sikkerhetsadferd gjennom ulike kompetansehevingstiltak hos ansatte. IT sikkerhet er et komplekst landskap, og trussel aktørene blir stadig mer profesjonelle i utøvelse av sine handlinger, noe som igjen er meget utfordrende for kommunal sektor som i utgangspunktet har begrensede økonomiske rammer. Vi har i RitS jobbet strukturert og målrettet med IKT sikkerhet på mange plan, og i parallell er det er gjort ulike strategiske anskaffelser innenfor området som skal bidra til at vi får tilført ytterligere sikring, kompetanse og rådgivning for å styrke oss ytterligere.

Leverandørmarkedet er i endring

Det er også en utfordring for RitS kommunene at leverandørene vil ha oss over på egne skyløsninger med lav ferdigstillelsesgrad og i tillegg endrer sine prismodeller. Dette gir en direkte konsekvens med økt ressursbruk, økte driftskostnader og reduserte investeringskostnader for kommunene etter hvert som vi går over i sky.

Rammer pr ansvar innan området

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Administasjon og staber	34 417 979	38 876 403	48 880 046	42 880 046	29 880 046	20 880 046
Utan omstillingstala	34 417 979	38 876 403	48 880 046	47 880 046	44 880 046	44 880 046
1000 Kommunedirektør	6 008 443	7 265 278	7 358 860	2 358 860	-7 641 140	-16 641 140
1001 Politisk nivå	6 815 732	4 789 877	11 574 433	10 574 433	7 574 433	7 574 433
1100 Prosjekt og digitalisering	4 039 603	3 740 436	4 428 051	4 428 051	4 428 051	4 428 051
1101 Ikt RITS	6 719 396	10 264 358	10 254 379	10 254 379	10 254 379	10 254 379
1400 Økonomi	4 504 879	5 697 763	6 690 011	6 690 011	6 690 011	6 690 011
1600 Organisasjon, HR og beredskap	6 366 018	6 720 468	7 141 089	7 141 089	7 141 089	7 141 089
1800 Fellesutgifter	-36 092	398 223	1 433 223	1 433 223	1 433 223	1 433 223

I prosjektavdelinga vil ein del av lønskostnadane bli overføre til respektiv tidsbruk på investeringsprosjekter. Dette blir gjort i årsrekneskapen.

Tiltak som er teke med

Kapittel	2024	2025	2026	2027	
Kommunedirektør	-	- 5 000 000	- 15 000 000	- 24 000 000	Omstilling

5.3.2 Oppvekst

Kommentarar frå Kommunalsjef oppvekst

Tenesteområdet oppvekst består av barnehagar, skular (inkl. kulturskulen) og flyktningetenesta i Hjelmeland kommune.

BARNEHAGE

Alle dei fire barnehagane våre har for tida ei aktiv satsing på vaksenrolla og relasjonskompetansen i personalet, mellom anna knytta til leik i barnehagen. Satsingsområdet er valgt ut av barnehagane sjølv som tema for tiltaket "Partnerbarnehage", der vi er deltakarar i 2023-2024. "Partnerbarnehage", der vi mellom anna har med oss to partnerar frå Universitetet i Stavanger (UiS), er eit tiltak for lokal kompetanseutvikling gjennom utdanningsregion Midt-Rogaland.

Barnehagane våre har løpande opptak, der nye barn potensielt blir tekne inn gjennom heile året. Dette er ei god ordning for familiar i Hjelmeland, og kanskje særleg for dei som kjem flyttande til kommunen midt i barnehageåret. Samstundes kan dette skapa nokre utfordringar i barnehagane, både fagleg og økonomisk. På det faglege planet vil eit "stadig mottak" av nye barn, gjere at barnehagane på mange måtar står i ein "konstant tilvenningssituasjon", der det alltid er enkeltbarn som må få særskilt oppfølging fordi dei er nye, noko som kan gå ut over stabiliteten og resten av barnegruppa. Når det gjeld økonomiske utfordringar, er dette knytta til barnehagen sine bemannings- og pedagognormar, der nye barn som kjem midt i året kan føre til nye tilsetjingar i barnehagane. Det er ikkje lett å få formelt kompetente personar på plass midt i året, noko som gjerne kan føre til auka vikarkostnadar og administrasjon rundt dette.

Sjølv om det berre er i underkant av 130 barn totalt i hjelmelandsbarnehagane, vil det truleg vere behov for fire barnehagar også dei neste åra. Med tanke på at føresette må både hente og bringe i barnehagen kvar dag, er det vanskelegare å sjå for seg å gå vekk frå ei desentralisert ordning her, enn det kan vere på skule, der elevane har tilbod om skuleskys.

SKULE

Skulane våre var i januar 2023 ferdige med eit samarbeidsprosjekt med UiS, også dette eit tiltak gjennom utdanningsregion Midt-Rogaland. I prosjektet vart det jobba med aktive elevar (barneskulane) og vurdering (ungdomsskulane), og sjølv om prosjektet er over, vil særleg dette med aktive elevar vere eit satsingsområde framover, for alle skulane i Hjelmeland kommune. Korleis satsinga blir "rigga" er ikkje avklart enno, men vi tek med oss dette inn i ei ny ordning for utdanningsregionen, nemleg "Skulebaserte partnerskap", der vi både samarbeider med UiS og Strand kommune. Det kan også bli aktuelt å ta med det pågåande arbeidet for betre opplæring og rutinar for handtering av elevar med utfordrande atferd inn i samarbeidet.

Det kan vere utfordrande å få på plass formelt kompetente tilsette i skulane våre, særleg når det kjem til vikarstillingar. Det gjer det ikkje lettare at dei omlag 200 barneskuleelevane våre er fordelt på tre skular, noko som gir få elevar per lærar, og difor eit større lærarbehov enn kva tilfellet ville vore med færre skular og større klassar.

Så veit vi at trenden, både nasjonalt og lokalt, er at vi framover må bruke meir pengar på eldreomsorg og mindre på skule. Med den desentraliserte skulestrukturen vi har i Hjelmeland, er det begrensa kor mykje meir ein kan spare, sjølv med synkande elevtal. Dette fordi lønn er den største kostnaden innan skuledrift, og talet på tilsette som hever lønn er knytta til talet på klassar i kommunen. Det er berre to måtar å få ned talet på klassar i kommunen, og det er å samle fleire trinn i same klasserom på skulane våre, eller å legge ned ein eller fleire skular og flytte elevane inn i eksisterande klassar ved andre skular. Av desse to alternativa er det truleg det siste som vil gi størst innsparing, og som i liten grad risikerer å virke negativt inn på den pedagogiske kvaliteten.

KULTURSKULE

Kulturskulen i Hjelmeland tilbyr undervisning i musikk og dans, i tillegg til at det hausten 2023 også er eit tilbod om teiknekurs. Deltakinga er jamt over stabil og god, sjølv om det svingar noko frå år til år. Kulturskulen har også eit samarbeid med skulane i kommunen om den ordinære musikkundervisninga på enkelte trinn, eit samarbeid som alle elevane i kommunen vil nyte godt av, sidan det er laga ein plan som sikrar at alle elevane får denne undervisninga i løpet av grunnskulen.

Kulturskulen har hatt ein stabil personalsituasjon dei siste åra. Det var difor spanande å sjå om vi kom til å få ny danselærar, då det vart behov for å lysa ut dette våren 2023. Heldigvis kom det fleire gode søkjarar på stillinga, som endte i tilsetting av ny lærar frå og med hausten 2023. Slike stillingar, som gjerne ikkje er 100%, og ofte blir kombinert med andre stillingar, kan vere vanskelege å bemanna i distriktskommunar som Hjelmeland. Dette er ei potensiell utfordring framover i kulturskulen vår.

FLYKTNINGETENESTA

Flyktingetenesta i Hjelmeland har dei to siste åra tatt imot historisk mange flyktingar, med totalt 115 personar i 2022-23. Målet er at alle skal bli tatt godt imot, få ein plass å bu, læra språk og gjennom ulike tiltak bli integrert i samfunnet på ein god måte. For å nå dette målet har det vore naudsynt å utvida flyktingetenesta med fleire personar, og få på plass fleire roller, mellom anna ein programrådgjevar som særleg fylgjer opp flyktingane sine introduksjonsprogram.

Det er knytta stor usikkerheit til kor mange flyktingar vi vil få anmodning om i åra framover. Dette har mellom anna samband med situasjonen i Ukraina, men også med korleis IMDI fordeler flyktingane som kjem til dei ulike kommunane i Noreg. Dei siste åra har dei små kommunane tatt imot langt fleire enn store kommunar, dersom ein reknar i prosent av innbyggartalet. Vi har fått signaler på at det kan bli hakket færre flyktingar til Hjelmeland dei neste åra, sjølv om det totale talet flyktingar til Noreg framleis er stabilt høgt.

Rammene innan oppvekst

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Oppvekst	96 345 012	102 370 717	112 814 403	109 314 403	104 894 403	104 694 403
2000 Oppvekst	8 609 700	7 776 045	11 731 317	10 231 317	10 231 317	10 231 317
2010 Kulturskolen	2 664 678	2 607 007	2 590 291	2 590 291	2 590 291	2 590 291
2100 Hjelmeland skule	31 982 110	33 269 800	34 258 619	34 258 619	34 258 619	34 258 619
2200 Årdal skule	10 513 183	10 094 938	10 162 382	10 162 382	10 162 382	10 162 382
2400 Fister skule	8 398 667	10 040 668	7 747 408	7 747 408	7 747 408	7 747 408
2500 Hjelmeland barnehage	11 748 616	14 063 024	13 438 099	13 438 099	13 438 099	13 438 099
2530 Jøsenfjorden barnehage	2 528 597	2 932 909	2 478 947	2 478 947	2 478 947	2 478 947
2600 Årdal barnehage	7 516 793	8 133 207	9 036 144	9 036 144	9 036 144	9 036 144
2700 Fister barnehage	5 560 606	6 334 646	6 507 936	6 507 936	6 507 936	6 507 936
2800 Flyktingetenesta	6 762 580	7 429 362	15 131 761	13 131 761	8 711 761	8 511 761
2900 Vaksenopplæring	59 482	-310 889	-268 501	-268 501	-268 501	-268 501

Hovudårsaka til auka budsjett 2024 flyktingetenesta .

Det kjem fram i tala at i opprinneleg budsjett 2023 så låg det inne kutt på ansvar 2000, til fordeling på einingane i løpet av året. Dette var på bakgrunn av tidlegare budsjettvedtak for 2022-2025

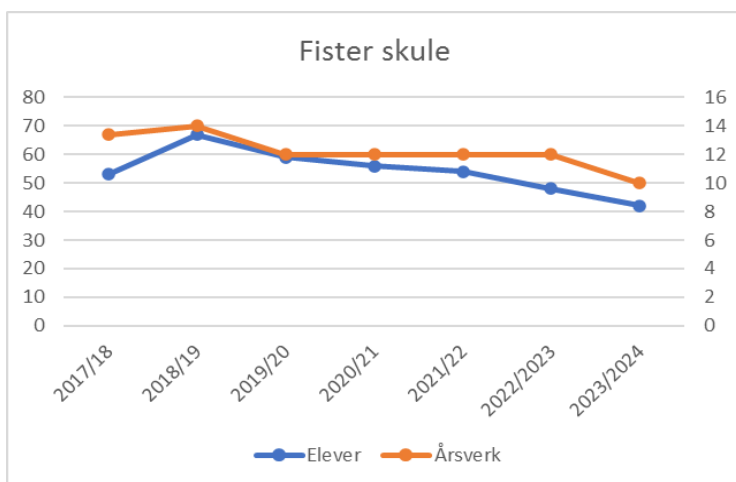
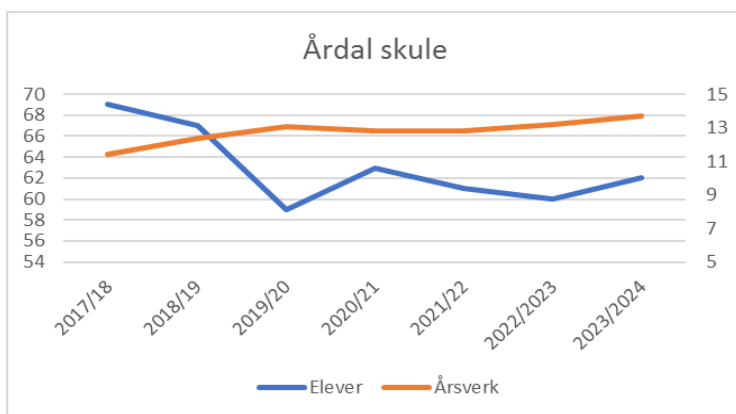
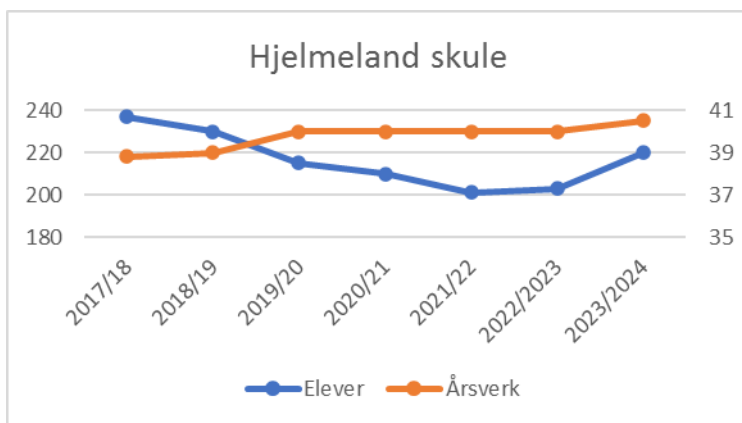
Vedtak budsjett og handlingsplanene for 2022- 2025 og 2023-2026

Kapittel : Oppvekst						
Tiltak	001: 2000 reduksjon oppvekst, fra bud 2022-2025					
Beskrivelse	Naudsynt reduksjon oppvekst, færre elevar					
	Vedtatt i budsjett 2022, handlingsplan 2023-2025					
	2023	2024	2025	2026	Totalt	
Sted	Ansvar: Oppvekst (2000)					
SUM NETTO TILTAK	- 1 874 670	- 3 749 340	- 3 749 340	- 3 749 340	- 13 122 690	

Demografi kostnader som vist tidlegare gjer ein tydelig signal om omstilling og prioriteringar, me vil få mindre midler til grunnskule og barnehagar og meir overføringera retta mot eldre og omsorgstenester.

Dette har vore tatt opp i budsjett og handlingsplan sia 2021, og i 2 år har det vore vedteke reduksjonar innan oppvekst/ skulesektor. Det har me klart i 2023, men det blir uttrykt fra kommunalsjef oppvekst at det blir vanskeleg å redusera meir ut i fra slik grunnskulen er organisert pr i dag. Difor har med førebels endra vedtak om heilårseffekt i 2024. Me har i oppretthaldt kuttet på Fister skule, vedtatt i juni 2023, tertialrapporten. I same sak blei det auka med 50% årsverk til særskild norskopplæring på Hjelmeland og Årdal skule. Det er sett inn ei ramme på kr 1,5 mill i kun 2024, slik at oppvekst får eit ekstra år på å planlegge meir reduksjonar.

Me har sett på samanhengen mellom årsverk og elevar på skulane

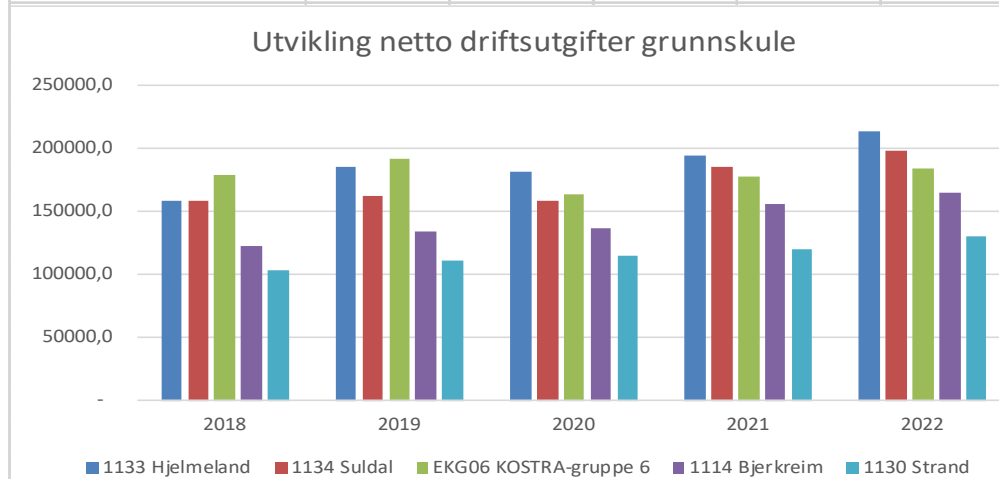
Denne ressursbruken er pr elev er høg og det er spelt inn behov for endå meir ressursar

Det kan me ikkje imøtekomma med dei føringane me ser i utvikling demografi og sentrale rammer dei neste åra

Eit uttrekk frå kostra grunnskule gjer oss dette biletet:

	2018	2019	2020	2021	2022
1133 Hjelmeland	158 349	185 445	181 492	193 791	212 828
1134 Suldal	158 207	161 604	158 178	184 887	198 552
EKG06 KOSTRA-gruppe 6	178 716	192 252	163 008	177 191	184 415
1114 Bjerkreim	122 694	133 641	136 531	156 071	164 752
1130 Strand	103 310	110 453	114 937	120 205	130 689

Me ligg høgare enn fleire samanlignbare kommunar, kostragruppe 6 er kommunar med rimeleg god økonomi, og dei fleste er små distriktskommunar. Dei har låge over oss tidlegare.

Tiltak som er teke inn under oppvekst

Kapittel	2024	2025	2026	2027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Oppvekst	1 500 000	-	-	-	2000 ramme oppvekst	Fri ramme til 2024, forberede omstilling
Oppvekst	- 1 374 758	- 1 374 758	- 1 374 758	- 1 374 758	2400 Fister skule reduisert årsverk	Videreføring av kutt 2 årsverk, vedtak 1 tertial for skoleåret 23/24

Meininga med fri ramme er at kommunalsjef skal prioritera innan dei tiltaka som er spelt inn
Summen på kr 1,5 mill gjeld kun for 2024.

Tiltak som det ikkje er funne rom for

Kapittel	2024	2025	2026	2027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Oppvekst	912 339	912 339	912 339	912 339	2100 Auka årsverk	Hjelmeland skule fekk i 1 tertial tildelt 50% stilling for norsk undervisning. I tillegg ber skulen om få 1,2 ytterligere årsverk frå 2025
Oppvekst	50 000	-	-	-	2100 Møbler SFO	Barnetalet i SFO har auka, me snakkar nærare ei dobling. Dei treng fleire møbler for å kunne ha plass til alle.
Oppvekst	50 000	-	-	-	2100 Nye elevstolar og pultar	Me må skifte ut ein del øydelt pultar og stolar på både barneskulen og u-skulen. Me har mykje gammalt og auka elevtal på u-trinnet. Treng derfor 50000 ekstra i tillegg til normalen.
Oppvekst	90 000	-	-	-	2100 Ruste opp personalrommet	Personalrommet har eit hybelkjøkken, som er slitt og det integrerte kjøleskapet er i ustand. Rommet treng og å få skifta ut nokre bord og stolar.
Oppvekst	75 000	-	-	-	2100 Ruste opp skulekjøkken	På grunn av stor auke av barn på SFO treng me eit kjøkken som har kapasitet til å lage mat til 45 barn om gongen. Ny oppvasksteamer og komfyr + tilpassing av desse

Kapittel	2024	2025	2026	2027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Oppvekst	912 339	912 339	912 339	912 339	2200 Auka årsverk	Årdal skule fekk 50% nye årsverk i 1 tertial, skulen ber om ytterlegare 1,2 årsverk frå 2024
Oppvekst	95 000	-	-	-	2200: Uteskule klasserom	Læreplan2020 legg vekt på at elevar skal lære gjennom å vera aktive. Elevane ved Årdal skule er allereie ute i naturen og lærer, dette ynskjer vi å vidareutvikle. Vi arbeider med å få til UTEKULEKLASSEROM. Vi har allereie fått godkjenning av grunneigar og ber om midler til å realisere ein slik læringsarena. Vi reknar med å komme langt på veg med 95000kr til uteskuleklasserom.
Oppvekst	50 000	-	-	-	2500 Møbler til personalavdeling Toddler toppen.	Personalavdelingen på toddlertoppen treng nye møbler. Dei eksisterande er frå 2002 og ganske slitt. Prsis ca 50000
Oppvekst	50 000	-	-	-	2600 Fikse uteområdet	Etter avtale med Kenneth. Tipper det vil koste ca 50 000 kroner.
Oppvekst	40 000	-	-	-	2600 Nye møbler på pauserommet	Me treng nye møbler til pauserommet for å få eit betre estetisk utforming av rommet og til arbeidsmiljøet
Oppvekst	48 000	-	-	-	2600 Nye tripprapp stoler	Ønsker nye tripprapp stoler til barnehagen. Det blir ein kostnad på ca 48 000 for 16 nye stoler.

Det er fleire småsummar her som me tenkjer bør kunne handteras inna ramma til oppvekst og me oppmoder til intern prioritering.

5.3.3 Helse og Omsorg

Kommentarer frå Kommunalsjef Helse og omsorg:

For helse og omsorgssektoren ser ein at den demografiske utviklinga samt oppgåveskyving frå stat til kommune vil ha stor betydning for tenestetilboda framover. Fleire tenestebrukarane har komplekse og samansette utfordringar som gjer at kravet til riktig fagleg kompetanse blir høgare, her av aukar behovet for spesialkompetanse innan fleire fagområde. Dette gjeld ikkje berre eldre, men og barn, unge og vaksne. Eit døme er krav om psykologteneste.

Det er utfordrande å rekruttere riktig fagkompetanse innan alle områder og med den demografiske utviklingas vil ikkje dette bli betre i framtida. Fleire eldre og færre yngre i aldersfør alder vil gjere at ein er nøydt til å sjå på moglegheita for å arbeide på andre måtar for å klare å yte tenester til kommunens innbyggjarar. Her må ein fortsette satsing på e- helse og velferdsteknologi som til dømes digital heimeoppfølging. Dette er ressurskrevjande både økonomisk og personell messig prosessar som tar tid å implementere.

Dagens organisering gjer det krevjande å drifte omsorgstenestene særleg med tanke på å klare å ha nok fagkompetanse. Ein annan faktor er auken i tenestebrukarar som har behov for ein til ein bemanning. Her ser ein særleg dette innan demensomsorga. Geografiske avstandar gjer det vanskeleg å nytte fagkompetansen på ein mest mogleg effektiv måte. Dette gjeld særleg i heimetenesta kor ein bind opp mykje høgkompetente ressursar på å for flytte seg mellom brukarane, men og innan andre områder som til dømes barnevern og psykisk helse.

Satsingar framover vil vere:

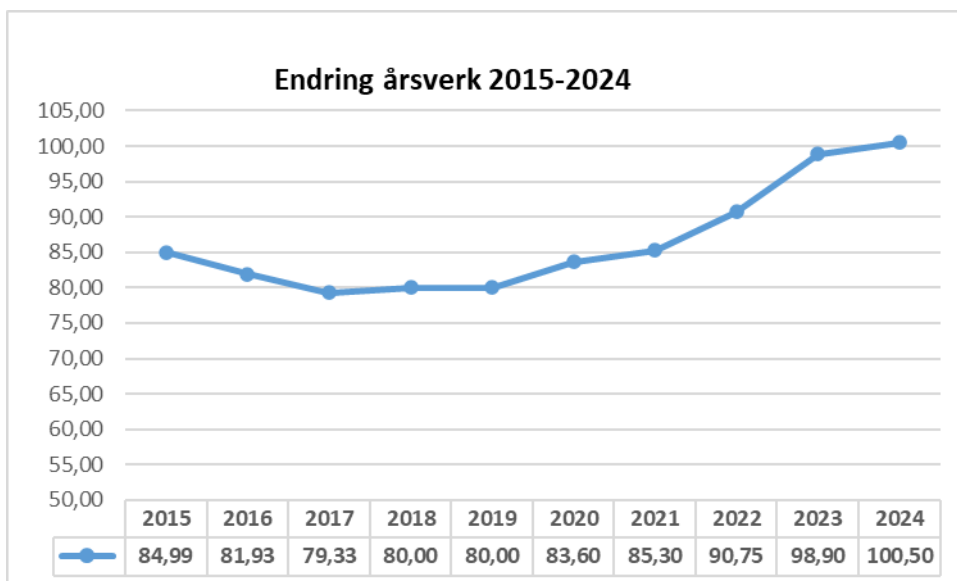
- *Forebyggjande arbeid til menneskjer i alle aldersgrupper i samarbeid med andre einingar (til dømes Aldersvennlig samfunn)*
- *Kompetanseheving*
- *Rekruttere og behalde arbeidskraft- sjå på moglegheit for å nytte annan kompetanse enn helsepersonell der det er mogleg (oppgåvedeling)*

Rammene innan Helse og Omsorg

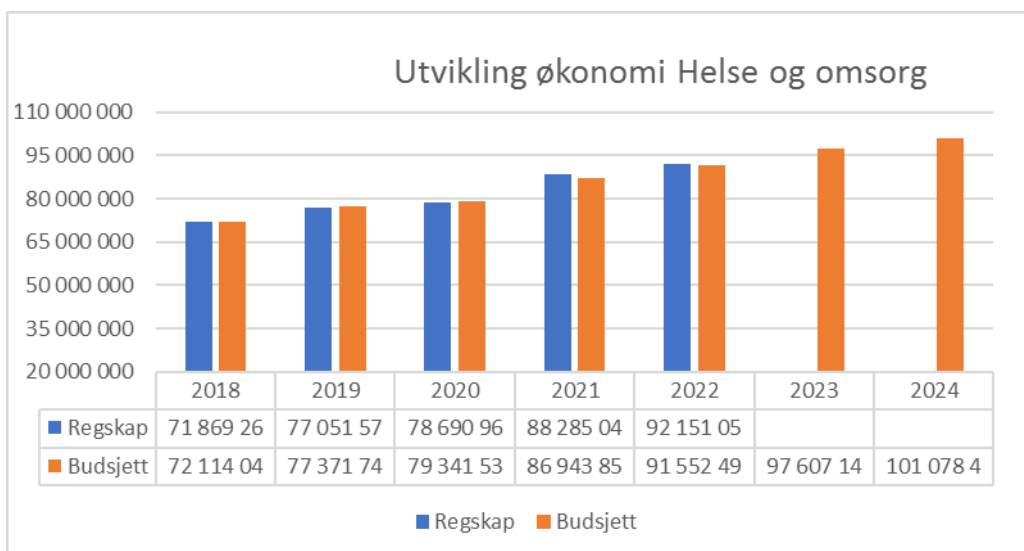
	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Helse og omsorg	92 528 005	98 057 142	101 078 419	99 222 419	99 145 442	99 145 442
3000 Helse og omsorg	1 316 591	4 597 536	6 276 393	4 776 393	4 776 393	4 776 393
3100 Hjelmeland omsorgsenter	29 387 489	30 328 638	32 008 873	31 768 873	31 691 896	31 691 896
3110 Tilrettelagde tjenester	4 034 158	5 735 876	3 593 890	3 593 890	3 593 890	3 593 890
3200 Årdal omsorgsenter	25 696 944	22 673 104	23 166 160	23 130 160	23 130 160	23 130 160
3300 NAV	3 956 803	5 394 500	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
3400 Barn og familie	9 485 617	10 425 823	12 045 526	12 045 526	12 045 526	12 045 526
3500 Helse	18 650 403	18 901 665	18 987 577	18 907 577	18 907 577	18 907 577

Totalrammen for Helse og omsorg og Tal årsverk har økt relativt mye siden 2018 og me styrkar området ytterlegare i 2024

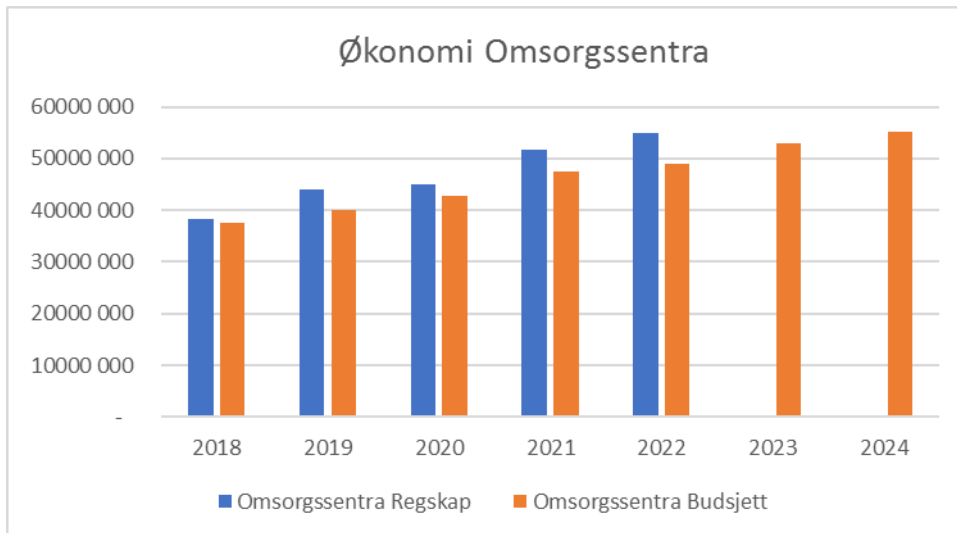
Dersom me ser på utvikling i årsverk innann sektoren så har det auke med 14 årsverk sidan 2015. Det ligg inne ei auke på nye 1,6 årsverk frå 2024

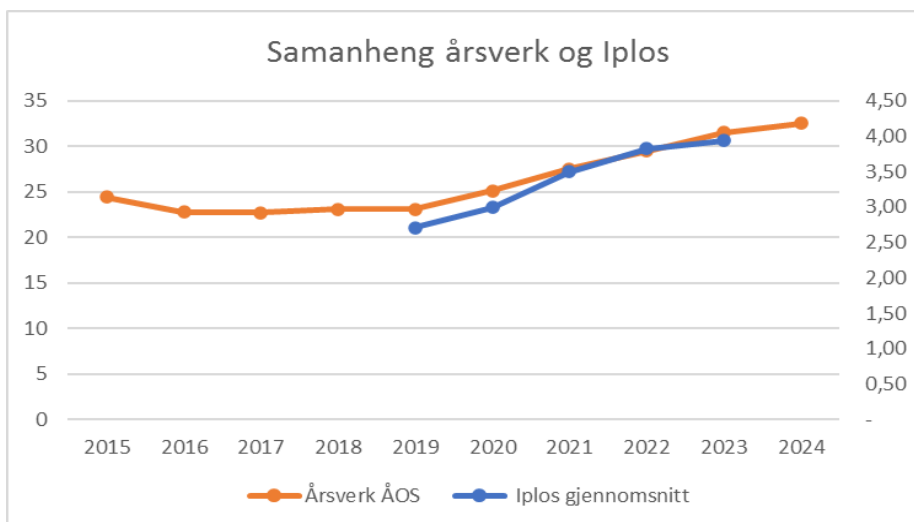
Dette viser og igjen på utvikling budsjett og rekneskap

Det er særskild omsorgssentra som er blitt styrka, men også tenester innan 3500 Helse har fått auka budsjetta

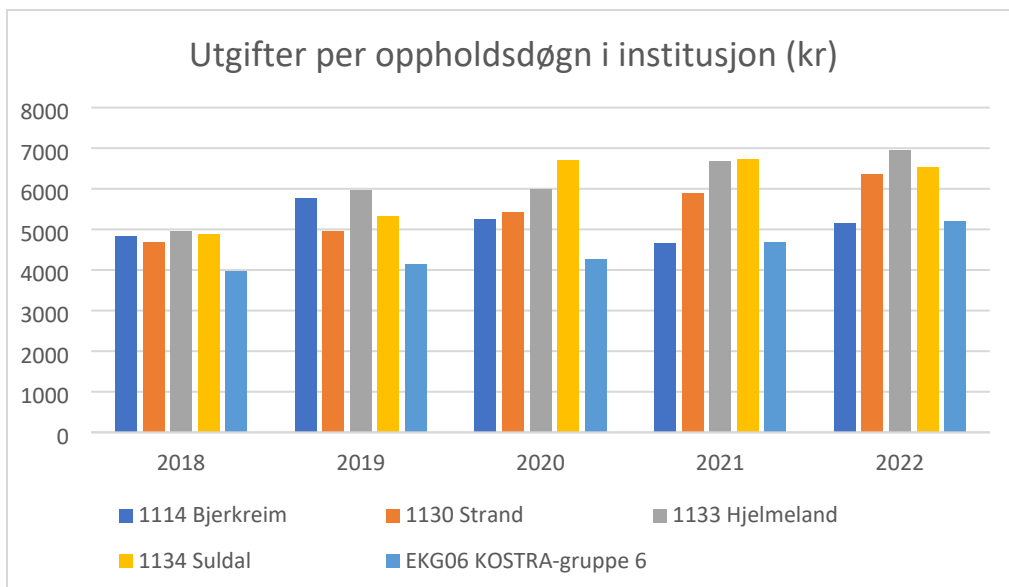

Omsorgssentra beskriv ein situasjon med stadig meir pleietrengjande bebuarar. Dette har med teke omsyn til fleire gonger og styrka bemanninga. Dette gjeld særskild Årdal omsorgssenter kor me har langtids plassar. Siste oversyn for samanhengen mellom lplos (tal for pleietyngde) og årsverk gir oss eit bilete av at auka i pleietyngda har begynt å flata ut

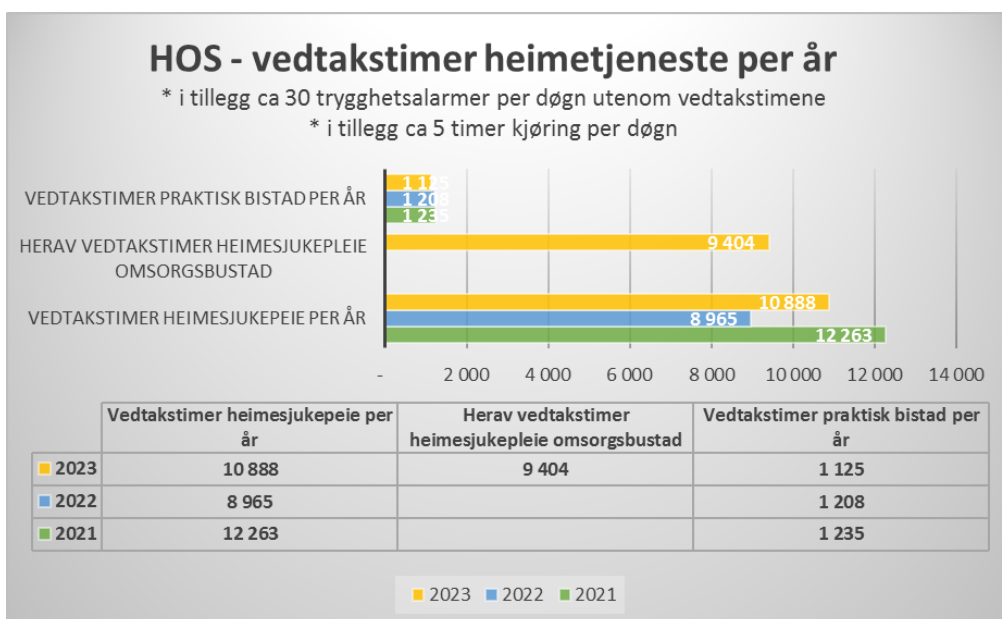

Det er gitt innspel til endå meir auke/ behov for årsverk innan sektoren enn det me har innvilga for 2024. Me ynskjer ein ressursgjennomgang innan Helse og Omsorg for å kartleggja om me kan gjera noko annleis.

Samanligna med andre kommunar er Hjelmeland den kommunen som har auka mest når det gjeld kostnader knytta til sjukeheim, utan at det er auka i tal bebuarar.

For heimetjenestar er det annleis, men her er det ei utfordring at kun køyretid til brukarar sluker eit årsverk fagkompetanse.

Tiltak som er teke med

Kapittel	2024	2025	2026	2027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Helse	2 000 000	-	-	-	3000 ramme til 2024	Fri ramme til 2024, forberede omstilling
Helse	20 000	-	-	-	3100 Arbeidstøy	Behov for vinterjakker til heimetjenesten
Helse	245 045	245 045	168 068	168 068	3100 Dagsenter utviding av åpningstid	Utviding med 1 dag per veke vil utgjøre 40% stilling
Helse	- 20 000	- 20 000	- 20 000	- 20 000	3100 Dagsenter utviding av åpningstid	Auka egenbetaling dagsenter
Helse	80 000	-	-	-	3100 Medisin rom korttidsavdeling	Behov for midler til hyller/ benk/skap/kjøleskap til nytt medisinrom korttidsavdelingen I dag deles medisinrom med heimetjenesten , det blir for trangt og uoversiktelig. Vi legg medisin i dosett for 41 stk heimebuande
Helse	40 000	-	-	-	3100 Medisinsk teknisk utstyr	2 transportable traller med blodtrykks apparat og SPO2 til korttidsavdeling. Pasientene er stadig dårligere når de kommer inn, tilstanden endres raskt, og vi trenger enkel tilgang til skikkelig utstyr. Dette er også endel av å være klinobs kommune.
Helse	100 000	-	-	-	3100 Vaskedekontaminator	Nødvendig for å rengjøre bekken o.l på skikkelig måte på korttidsavdelingen. Den nåværende er gammel og stadig problemer med, nødvendig å skifte ut.
Helse	36 000	-	-	-	3200 EKG apparat	Flere tilfeller den siste tiden der tilsynslegen hadde hatt behov for at vi tok et EKG. Vi ønsker at beboerne ikke skal sendes vekk fra ÅOS men klare å behandle mest mulig på huset.
Helse	80 000	-	-	-	3500 Celleteller	Det trengs ny celleteller ved legekontoret.

Også i denne sektoren gjer me ei fri ramme i 2024 som kommunalsjef kan bruka i 2024 for særskilde behov, så må me bruka neste år til å sjå på heile sektoren og om det er mogleg å få til ei omstilling her også. Me vil ikkje ha økonomisk handlingsrom for berre å auka.

Tiltak som det ikkje er funne rom for

Kapittel	2024	2025	2026	2027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Helse	80 000	-	-	-	3100 Møbler	Møbler til pasientrom på korttidsavdelingen. Utslitt og vanskelig å holde reint. 6 lenestoler og 6 småbord.
Helse	586 313	586 313	586 313	586 313	3100 Stilling som husassistent	Husassistent stilling for å avlaste pleiepersonell som da får frigjort tid til andre oppgaver.
Helse	570 000	570 000	570 000	570 000	3500 Miljøarbeider 50%	Hukommelsesteamet treng miljøarbeidar som kan bistå dei som bur heime. Dette er eit tiltak som vil gjer at me kan avlaste pårørande med særleg tyngande omsorgsoppgåver. Me ser at demente som bur heime åleine og ikkje har sine nære pårørande her i nærleiken er ekstra sårbare. Dei treng miljøarbeid for å kunne bu heime og ha ein god livskvalitet så lenge som mulig.
Helse	600 000	600 000	600 000	600 000	Psykologtenester	Omorganisering skal gi rom for å dekkja dette innen rammen til Helse og omsorg

5.3.4. Samfunn og Næring

Samfunn og næring dekkjer

1002 Næringsliv
1003 Den norske kyrkja
1200 Kundesenter
1300 Plan, utvikling og forvaltning
5000 Kultur og fritid
6000- Bygg og anlegg
6003 Reinhald

Kommentarar frå kommunalsjef Samfunn og næring:

2023 har vært første hele driftsår for Samfunn og Næring. Det har vært høgt aktivitetsnivå i alle einingar, og hovudfokus har vært effektiv ressurs og kapasitets utnyttelse, organisasjons gjennomgang og ressurskartlegging. Videre har målsetting vært å auke samarbeid på tvers av einingane i tillegg til fokus på god kommunikasjon og nyskaping.

Hjelmeland Naturlegvis er tatt inn i eksisterande drift. Satsing på reiseliv og lokalmat marknadsføring har fortsatt med gjennomføring av sommarmarknader, sommarkafe, Vamp konsert i Vågen og Gladmatstand, samt oppdatering av både Facebook og websider. For å kunne fortsette dette arbeidet er det lyst ut rammeavtale for markedsføringstjenester med fokus på reiseliv, omdømme og merkevarebygging.

Det er ansatt Rådgiver Bustad og Næringsutvikling for å kunne realisere bustadbyggingsstrategi og Vågen 360 prosjektet. Vi har tatt i bruk «Rogalandsmodellen» i samarbeid med Rogaland Fylkeskommune. Det har også vært gjennomført kartlegging av kommunale tomter og leiligheter. For å få igangsatt bygging av nye leiligheter har Formannskapet vedtatt å sette av 6 millioner kr som kan brukes å kunne til å redusere risiko for utbyggere. Videre arbeides det med å få oversikt over virkemidler som er tilgjengelig fra Husbanken. Målsetting for 2024 er å få igangsatt bygging av inntil 30 boenheter.

I løpet av 2023 har prosjektet med opprustning av Fiskerihavna utenfor kommunehuset blitt iverksatt. Dette forventes ferdigstilt innen utgangen av året.

Det har også vært fokus på å få ferdigstilt fleire utestående eiendomssaker og utbyggingsavtaler.

Samfunn og Næring har overtatt ansvar for salg av konsesjonskraft. Det lå tidligere hos kommunedirektøren. Det har blitt inngått både fastpris og flytende markedspris avtaler for 2024 og 2025. Dette gir høy verdiskaping for kommunen, men forutsetter oppfølging og markedsfokus.

Innen Plan og Forvaltning forventes arbeidet med ny planstrategi og revisjon av kommuneplanen å bli omfattende, i tillegg til arbeid med andre planer og saker. Mogleg eksproprierings sak av næringsareal på Viganeset vil også bli arbeidskrevende.

I 2023 har det vært stor aktivitet og mange kulturarrangement, og målsettingen for 2024 er å forsette dette arbeidet gjennom deltakelse på Gladmat, konsert i Vågen, utstillinger, turistkontor, sommarkafé, ferieaktivitetar for barn, sommer/julemarked. Videre e planen å halde fram moderniseringa av biblioteket samt opning av husmannsplassen på Fundingsland og betre sikring/kvalitet på lokal museumsutstilling

Hovudmål framover er å skapa et stadig breiare kulturtilbod i både kommunens eigen regi, og samarbeid med andre aktørar.

Innan Bygg og Anlegg har det gjennomført en ressurkartlegging og analyse av kapasitets utnyttelse . Kommunen overtok også drift av kyrkjegardane i januar 2023. Det ble også tilsett en ny leiar for eininga i februar 2023. Arbeidet med meir effektiv drift er godt i gang, og vil fortsette i 2024. Det skal også utarbeidast en vedlikeholdsplan for alle bygg.

Hovudutfordring framover vil være å kunne fortsette å levere gode resultat med dagens organisasjon og ressursar.

Rammer for kommunalområdet

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Samfunn og Næring	56 956 460	57 764 770	71 580 159	60 830 159	61 330 159	57 230 159
1002 Næringsliv	4 317 278	4 399 900	12 147 445	5 647 445	5 147 445	5 147 445
1003 Den Norske Kirke	4 100 000	3 250 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000
1200 Kundesenter	2 742 257	3 430 186	2 933 854	2 933 854	2 933 854	2 933 854
1300 Plan, utvikling og forvaltning	4 220 814	5 451 634	5 472 956	5 472 956	5 472 956	5 472 956
5000 Kultur og fritid	6 377 745	6 322 494	7 548 912	6 498 912	6 498 912	6 398 912
6000 Bygg og anlegg	25 972 892	26 123 943	31 874 671	28 674 671	29 674 671	25 674 671
6003 Reinhold	9 225 474	8 786 613	8 302 321	8 302 321	8 302 321	8 302 321

Ansvar 1002 ber kostnadane med satsing på bustadsutvikling. Desse tala frå den obligatoriske 1B oppsettet syner ikkje bruk av fond. Difor ligg 1002 så høgt i ramma for 2024, dette gjeld dei 6 mill som er avsett til garantiar til utbyggjarar.

Det har vært ein prosess for å få på plass kommunalområdet. Det har inkludert ei omorganisering, gjennomgang av prosessar og rutinar og endring av rapporteringslinjer.

Nå etter berre eit år ser me ei positiv effekt, det skjer mykje innan området og det er igangsett fleire utviklingsprosjekt som me trur vil gagna Hjelmeland samfunnet. Kommunalsjefen omtalar desse i kommentarane. På sett og vis er dette ei vidareføring av tidlegare Hjelmeland Naturlegvis og ideane som kom ut av den satsinga. Området kommer og inn på investeringar og er i tett dialog med prosjekt avdelinga.

Kulturavdelinga

Seniortaxi auka budsjettet med kr 150 000 i kommunestyre sak 7/23. Det er lagt inn ei auke på kr 100 000, dei siste kr 50 000 bør det vera rom for innan ramma til kulturavdelinga.

Avsette årlege midlar som frivillige lag og foreiningar kan søka årleg støtte frå, har vore på kr 1 mill dei seinare åra. I tillegg har med faste avtaler med fleire av dei store foreiningane/laga. I ein omstillingsprosess bør størrelsen på støtteordningane vurderast.

Dette vil og ha samanheng med ei eiga sak om vidare drift og eigarskap til Hjelmeland Samfunnshus.

Tiltak som er tatt med i budsjettet innan Samfunn og næring

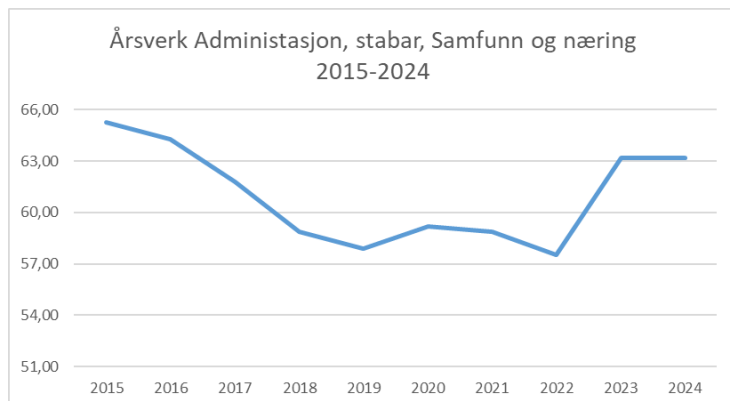
Kapittel	2024	2025	2026	2027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Kultur	100 000	100 000	100 000	-	5000 Opprusting bibliotek	Biblioteket har dei siste åra pussa opp barne- og ungdomsromma. Det er ikkje sett av pengar til å halda fram med årleg oppgradering på budsjett for 2024. Neste prosjekt på planen er å skifta ut hyller i vaksenavdelinga, då dagens hyller er vanskelege å flytta når det er arrangement med publikum i biblioteklokala
Kultur	250 000	-	-	-	5000 Opprusting husmannsplass Fundingsland	Før husmannsplassen Haugen kan takast i bruk som museumsbygg, trengst det ei dreneringsgrøft og ei renovering av uteområdet (fjerne krattskog, parkslirekne etc). Torvtaket treng også ei renovering.
Kultur	800 000	-	-	-	5000 Servicebygg Vigatunet	Ryfylkemuseet har søkt om 800 000 kroner i støtte til nytt servicebygg i Vigatunet. Dette blei nylig vedtatte av kommunestyret og blir lagt inn som følge av det
Teknisk	6 000 000	3 000 000	4 000 000	-	6000 Brakke til skole	Brakke under bygging ny skule
Robotklippere	200 000					Naudsynt utskiftning
Teknisk	800 000	800 000	800 000	800 000	6000 Snøbrøytingsavtaler	Det kommer en ny rammeavtale på brøyting fra denne vinteren av, 2 + 1 + 1 års avtale. Tilbyderne sin beredskapspris gått kraftig opp. Summen som er ligger inne vil ikke dekke utgiftene til snøbrøytingsavtalene i kommunen i 2024. Jeg søker herved om å øke budsjettet med 800 000 kr.

Tiltak som det ikkje er funne rom for

Kapittel	2 024	2 025	2 026	2 027	Tiltaksnavn	Beskrivelse
Kultur	50 000	50 000	50 000	50 000	5000 Fritidskasse	Talet på barn og unge i låginntektsfamiljar aukar. Fleire enn tidlegare har fritidskort som t.d. dekker medlemskap i idrettslag og andre organisasjonar. Det dekker likevel ikkje andre ting, som reiser og deltaking i turneringar. Frivilligsentralen arbeider saman med andre for å få til ei ordning med låg terskel som dekker dette behovet. Det krev 50 000 kroner i kommunal deltaking.
Kultur	100 000	5 000	5 000	5 000	5000 Infoskjermar	Kommunen har fått ønske om infoskjermar som den i inngangen til biblioteket rundt om i dei andre bygdene. Prisen for 7 skjermar er ca 50 000 kroner. I tillegg kjem kostnader med montering og lisensar. Total pris er 100 000 kroner første året, og rundt 5000 kroner i året i drift og lisensar etterpå.

Me ynskjer at eininga gjer prioriteringar innan ramma, me vil ikkje ha økonomi til å imøtekomma alle innspel og det ligg allereie eit handlingsrom ute innan kulturområdet. Her kan det vera aktuelt å tenkja på om avsette midler til lag og foreningar kan nyttast til eksempelvis fritidskasse.

Når det gjeld årsverka knytta til dei tenestane som føregår i Vågen så må me sjå «Samfunn og Næring» og «Administrasjon og stabar» i saman, det har vore mykje bevegelse mellom dei to områda.

I 2022 var det nokre vakante stillingar. Årsak til auke i 2023 er fleire, me overtok kyrkjegardsdrifta frå Fellesrådet, 1,3 årsverk, bygg og anlegg fekk tilført ei stilling for meir operativt arbeid, det kom på plass ein ny kommunalsjef, ein ny beredskapskoordinator, og det blei sett inn meir ressursar til administrasjon av flykningar. Det er også ein prosjektleiar på «ny ungdomskule» og ei anna stilling for oppfølging av andre investeringsprosjekt, desse skal inngå i investeringsrekneskapan for dei respektive prosjekta.

Oppgåvene har auke sidan 2015 og det er fleire krav å følgja opp, ikkje minst innan beredskapsarbeid og ROS analyser. Det er likevel færre årsverk nå enn i 2015.

5.3.5. Skatt, ramme, renter og finans

Bevilgning jf. § 5-4	Regnskap					
	2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
9000 Skatt, overføringar, lån, finans	-27 827 945	-33 899 496	-61 054 240	-51 054 240	-35 842 240	-34 736 240

Ansvar 9000 elles ansvaret for finansielle føringar, dette innheld skatteinntekter, rammetilskott, renteinntekter-/ kostnader, avdrag på lån, inntektsutjamning, konsesjonskraft og meir

Tatt inn i budsjettet:

	2024	2025	2026	2027	Sum
9000 Andre Investeringer 2024, avdrag og rente	7 550 000	8 980 000	10 300 000	15 250 000	42 080 000
9000 Auka pensjon	0	0	2 212 000	3 318 000	5 530 000
9000 Bunnfradrag eiendomsskatt	600 000	600 000	600 000	600 000	2 400 000
9000 minste lovlege avdrag	-6 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-27 000 000
9000 reserve avtale veterinærer	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
9000 Sal kosesjonskraft 26-27	0	0	-18 000 000	-18 000 000	-36 000 000
9000 Ungt entrepenørskap	70 000	70 000	70 000	70 000	280 000
9000 renter og avdrag lån ny HUS	3 410 000	11 156 000	18 050 000	19 225 000	51 841 000

Det er sett opp estimerte auka driftskostnader som følgje av lån, samt «minste lovlege avdrag» som er ei teknisk rekneskapsføring på avdrag på lån. Me har og sett av kr 500 000 i påvente av avtale med veterinærer.

5.4. Oversikt fond

Me ynskjer ein ny innretning for bruk av fond

Tidlegare avsett årlege beløp for bruk av disposisjonsfondet tas ut, med unntak av midlar for å dekkja opp for vedlikehald kommunale bygg . Det blir og sett av 6 mill i 2024 til garanti for utbyggjarar. Her må me kanskje tenka å ha rom for å setja av meir seinare.

Bruk av kraftfondet blir redusert, i høve til bruken som har vore. Me set av 4 mill på området Næringsliv og samfunn. Her skal det satsast dei neste åra, ein del nye tiltak er undervegs og me vil vidareføra satsinga på eksempelvis Gladmat. Dei avsette 4 mill ska også dekkja prosjektstillinga for utbygginga.

Me klarar ikkje å ta ut salderinga av avdrag på lån no, men ynskjer å få det til etterkvart

		Regnskap					
		2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024			
							Fast ordning med tildeling av kr 1,2 mill årleg tas ut. Det blir sett 4 mill på ansvar 1002, for vidareføring av tiltak frå Hjelmeland Naturlegvis. Samt andre prioriteringar innan næring
1002	195010	Bruk av kraftfondet	-4 311 828	-2 000 000	-4 000 000	Støtte til næringslivet	
1300	195010	Bruk av kraftfondet	-1 697 832	-1 826 224	-1 000 000	Landbruk og skogbruk	redusert til 1 mill
5000	195010	Bruk av kraftfondet	-505 000	-505 000		overføringer til lag og foreninger	tas ut
9000	195010	Bruk av kraftfondet	-5 000 000	-2 000 000	-2 000 000	Dekning av avdrag på lån, årlig	inntil vidare
6025	195010	Bruk av bundne driftsfond	0	-1 140 000	-1 140 000	VA området vi kan ikke røre dette	
1001	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-500 000		Dagmøter utgår	tas ut
1002	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-200 000		Næringsliv, støtte til nydyrking	tas ut
1100	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-2 000 000		Fiberprosjekt årlig	tas ut
2100	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-28 000		Skulefrukt	tas ut
2200	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-12 000		Skulefrukt	tas ut
2400	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-12 000		Skulefrukt	tas ut
3000	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-1 000 000		utgår, mulighetsstudie	tas ut
5000	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-50 000		usikker på formål	tas ut
6000	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-2 000 000	-2 000 000	Vedlikehold bygg årlig	inntil vidare
1002	194000	Bruk av disposisjonsfond	0	-1 500 000		Klimatiltak	tas ut
1002	194000	Bruk av disposisjonsfond		0	-6 000 000	Garanti nye boliger	Nytt 2024

Utbetalinger frå det statlege Havbruksfondet er frie midler og er ein del av det totale disposisjonsfondet.

Kraftfondet er bundne fond og følgjer eigne statuttar, her er det regler for koss fondet kan nyttast

Utvikling fond og beholdning disposisjonsfond og kraftfond pr 31-12 2022.

	Disposisjonsfond	Kraftfondet
2012	2 864 600	6 573 305
2013	2 913 706	11 101 609
2014	2 913 706	13 495 869
2015	2 399 579	9 986 916
2016	2 906 196	12 236 407
2017	5 390 520	15 339 352
2018	24 844 550	18 361 355
2019	35 994 014	20 777 716
2020	66 015 641	26 621 330
2021	87 733 162	30 174 804
2022	104 046 669	33 709 321

Me ynskjer oss ikkje tilbake til 2015/ 2016, det er kun 8 år sia. Difor må vera kløktige i koss me brukar avsette fondsmidler dei neste åra.

Ein mogleg og fornuftig bruk av disposisjonsfond er å gå tilbake til eit års kostnadsdekning av premiefondet hos KLP og SPK, våre to pensjonskasser.

I 2016 gjekk me over til 7 årig betalingsplan for uteståande premieavvik, det ga oss eit naudsynt handlingsrom den gongen, då var det heller ikkje rutinar for å ha bundne fond knytta til premieavviket og måten det blei rekneskapsført på. No meiner me at det burde vera rom for å gå tilbake til eit årig nedbetaling av premieavviket. Pr nå har me 28,3 mill gjenstående på 7 årsplanen. Går me tilbake til årleg løysing må årets premieavvik setjast av på fond til det skal tas ut av fondet og betalast året etter.

6. Vatn, avlaup og renovasjon IVAR

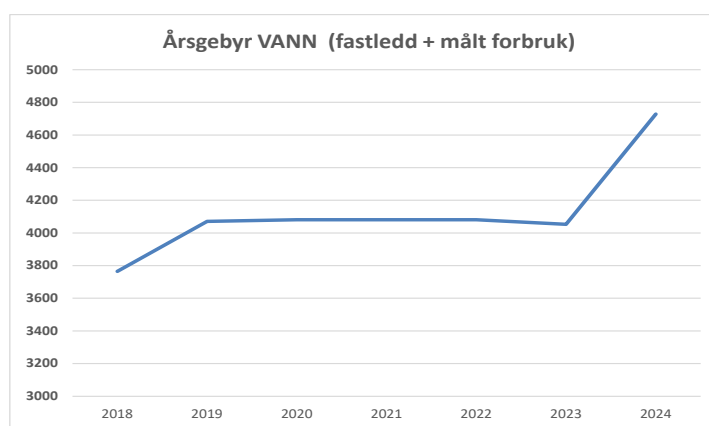
6.1. Kostnader, grunnlag for gebyrer

Vatn :	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beregningselementer						
Direkte driftskostnader	5 728 446	7 500 000	8 132 000	8 335 300	8 543 683	8 757 275
Indirekte driftsutgifter	283 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Kapitalkostnader (avskrivninger)	2 024 780	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Kalkulerte kapitalkostnader	1 039 527	1 055 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Gebyrgrunnlag	9 075 753	10 955 000	11 632 000	11 835 300	12 043 683	12 257 275
Gebyrinntekter, årsgebyrer	-8 937 369	-9 600 000	-11 292 000	-11 200 000	-11 650 000	-11 700 000
Tilknytningsgebyr	-925 000	-400 000	-300 000	-400 000	-400 000	-400 000
Renteinntekter fond	-27 279	-	-	-	-	-
Andre inntekter	-39 036	-42 100	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Netto kostnad	-852 931	912 900	-	195 300	-46 318	117 275
Avsetning til fond (+)	852 931		-		46 318	
Bruk av fond(-)		-912 900		-195 300		-117 275
Saldo selvkostfond	1 207 696	294 796	294 796	99 496	145 814	28 539

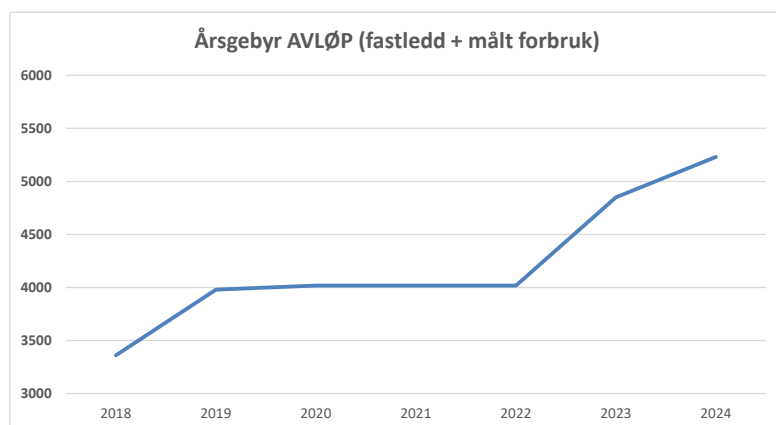
Avløp:	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beregningselementer	Sum					
Direkte driftskostnader	2 791 156	4 500 000	3 975 250	3 975 250	3 975 250	3 975 250
Indirekte driftsutgifter	138 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Kapitalkostnader (avskrivninger)	338 933	450 000	450 000	450 000	450 000	450 000
Kalkulerte kapitalkostnader	303 841	415 000	415 000	415 000	415 000	415 000
Gebyrgrunnlag	3 571 930	5 515 000	4 990 250	4 990 250	4 990 250	4 990 250
Gebyrinntekter, årsgebyrer	-3 406 720	-4 500 000	-4 800 000	-4 700 000	-4 800 000	-4 800 000
Tilknytningsgebyr	-275 000	-100 000	-100 000	-100 000	-200 000	-200 000
Renteinntekter fond	-37 587					
Netto kostnad	-147 377	915 000	90 250	190 250	-9 750	-9 750
Avsetning til fond (+)	147 377				9 750	9 750
Bruk av fond(-)		-915 000	-90 250	-190 250		
Saldo selvkostfond	1 224 587	309 587	219 337	29 087	38 837	48 587

6.2. VA gebyrer

VANN				
Gebyrutvikling basert på bolig på 120m2 med vannmåler (forbruk 150m3)				
			30% fastledd	
VANN	2021	2022	2023	2024
Årsgebyr (fastledd + målt forbruk)	4081	4 081	4 053	4 728
Fastledd	2356	2 356	1 876	2 166
m3 pris	11,5	12	15	17
variabelt ledd	1725	1 725	2 177	2 562

AVLØP				
			30% fastledd	
AVLØP	2021	2022	2023	2024
Årsgebyr (fastledd + målt forbruk)	4017,5	4018,5	4849,5	5230
Fastledd	1784	1785	1611	1708
m3 pris	14,89	14,89	21,59	23,48
variabelt ledd	2233,5	2233,5	3238,5	3522

Auka gebyr for 2024:

Auka gebyr frå IVAR til eigarkommunane pga auka rentekostnader, oppbygging av fond, store investeringar, auka kostnader straum og materiell. Også i Hjelmeland kommune sitt sjølvkostbudsjett er det auka rentekostnader, auka kostnader straum og materiell.

7. Tiltak som er innarbeida i konsekvensjustert budsjett

Det er revidert budsjett 2023 (endringar i 1 og 2 tertial) som ligg til grunn for konsekvensjustert budsjett 2024 og heilårseffekt av tiltak 2023 er teke inn. Unntak er vedteke reduksjonar innan oppvekst. Det blir nærmare omtala i kapittel oppvekst. I konsekvensjustert budsjett er det korrigert for auka lisensar og andre faste avtalar som indeksregulerast. Det same gjeld inntekter knytta til sal av tenester. Transportkostnader, drift av bilar og straumbudsjettet er korrigert.

Løn blir korrigert via lønarka i Arena, Samstundes ligg det ei lønsreserve på Ansvar 9000 for årets lønsoppgjjer. Det er teke inn ny løn til folkevalde og motteke 2024 budsjett frå kontrollutvalet.

Variabel løn- Det er teke utgangspunkt i korttidsfråver i arbeidsgjevarperioden. Dette er heilt og fullt kommunen sin kostnad. Me har estimert kostnad for variabel løn for vikarar som er naudsynte for å dekkja opp korttidsfråveret. Dersom tala for korttidsfråver stemmer for 2023 er det lagt inn midler til å imøtekomma estimert behov på dei fleste einingane. Me har og prøvd å ta omsyn til permisjonar for sjukt barn. Einskilde einingar syner svært høgt sjukefråvær i periodar, slike toppar er det ikkje tatt høgde for i vikarbudsjettet. Målet er å halda igjen på vikarar i rolegare tider for å ha reservar til å dekkja inn dårlege tider.

Omsorgssentra med turnus, barnehagar og skular er prioriterte einingar med tanke på variabel lønsbudsjett

Budsjettet er innretta slik at det som hovudregel ikkje ligg budsjett på sjukelønsrefusjonar og fødselspengar, det betyr at desse refusjonane kan nyttast til vikarar for denne type långtidsfråver. Dette vikarebehovet skal sjølvstogt også vurderast.

Det finst unntak, einskilde einingar har eit budsjett på refusjonar frå Nav, dette er i såfall etter avtale. Dei kan ha fått lov å auke grunnbemanninga ut i frå prinsippet heiltidskultur, ofte for å rekruttera og behalda naudsynt kompetanse. Desse ekstra ressursane skal då redusera behov for innleige ved sjukefråvær og me har finansiert det ved å leggja inn budsjett på refusjonar

Helse og omsorg har innbakt konsekvensar av endringar for ansvar 3110 Tilrettelagde tenester. Her ligg det eit handlingsrom for å dekkja psykologtenester.

Kyrkja- kommunen har årlege overføringar av tilskot til kyrkja

- Auka tilskot ligg i konsekvensjustert budsjett

Hjelmeland har overteke kyrkjegardsdrifta. Overføringane i 2024-2027 er basert på at kommunen tek over registeret for gravfester og får dei inntektene. Her manglar det framleis avklaringar i rutinane

For øvrig visar det seg at kyrkjegardsdrifta er dyrare enn det vart estimert før overtakinga. Det skulle vore trekt noko meir i overføringane i 2023 og vidare i perioden. Me har vald å ikkje trekkja meir før me får meir erfaring med kostnader til kyrkjegardsdrifta. Me har derimot

auke tilskotet med kr 50 000 i 2024. Tilskotet for både 2023 og 2024 inkluderar dekning av lønsoppgjeret.

Fellesrådet har også søkt om nye kr 800 000 for restaurering Årdal gamle kyrkje. Det er ikkje innvilga frå kommunedirektøren denne gongen, dette er kommentert under investeringar

Inntekter frå havbruksfondet- Me har prøvd å estimera total overføringar i neste periode, men det er ikkje enkelt å veta kva overføringane endar med. 2024 er siste året me får ein andel frå Stavanger sine anlegg ved Ombo.

Eigne inntekter og gebyr- Gebyr er auke generelt på ca 2,5%, det er mindre enn KPI indeksen Einskilde gebyr er det større endring på. Det er vedlagt eiga oversikt over gebyra våre.

Andre søknader om støtte:

Samfunnshuset har henvendt seg til kommunen med forslag om at kommunen skal overta eigarskap og drift av samfunnshuset, det kjem eiga sak.

Hjelmeland bedehus søkte i 2023 om kr 200 000 i støtte til rehabilitering av kjellar, kr 100 000 blei innvilga. Dei søker om restbeløpet på kr 100 000 i 2024.

Avtalane med Grendahusa er reviderte. Det inneber at driftstilskottet er blitt auka tilsvarande straumstøtta på kr 60 000 og er nå på kr 230 000. Oppgraderingar for 2024 er handsama i revidert avtale. I tillegg har Randøy Vel har søkt om ekstra støtte til ventilasjon, dette har ikkje kommunedirektør funnet rom for.

Fellesrådet har søkt om ei ekstra auke på kr 340 000 i driftsstøtte, me viser til omtale om driftsstøtte under Samfunn og Næring.

Det har kome inn eit ynskje frå bedriftskunstforeninga om stønad på kr 40 000. Kommunedirektøren prioriterer ikkje dette no.

8. Kostra

Viktige parametre frå kostra:

- Driftsnivå pr innbyggjar. Det er høge kostnader pr innbyggjar i Hjelmeland og vil bli ei utfordring

- Utdanningsnivå for befolkninga, kompetanse vil bli en nøkkel faktor framøve, det vil vera mangel på kompetanse i fleire sektorar og me må planleggja for smartast mogleg utnytting av den kompetanse me innehar.

Kommunens økonomi

Finansielle nøkkeltall

Kommunens driftsutgifter per innbygger^{TD}
2022

150 187 kroner

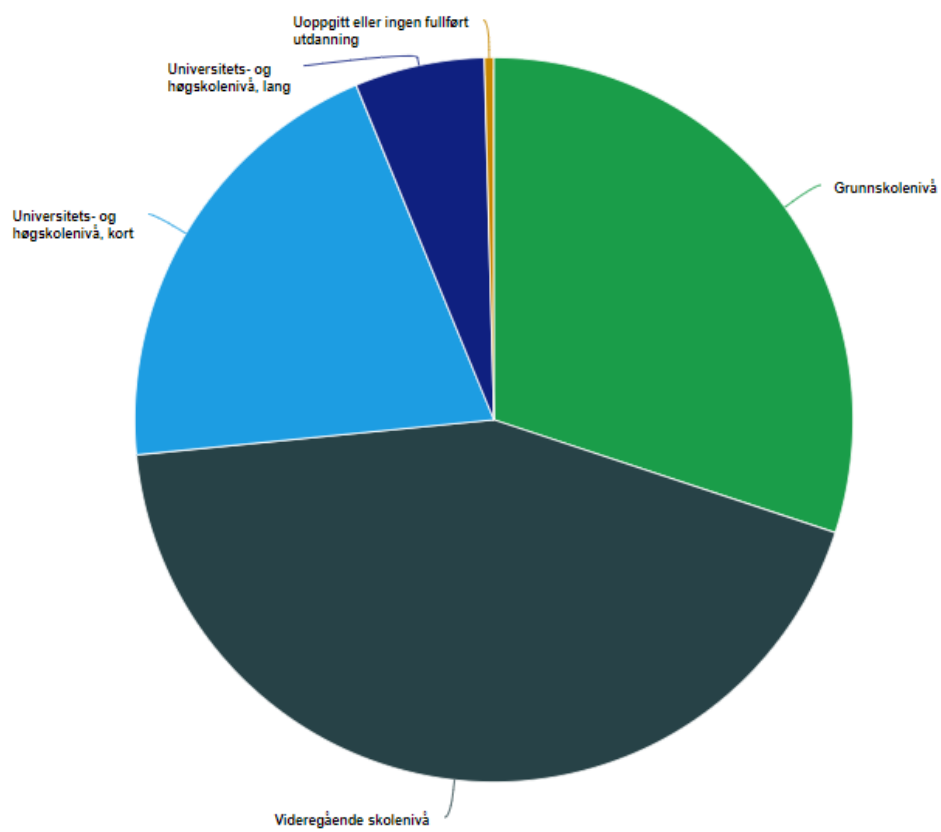

Kommunens driftsinntekter per innbygger^{TD}
2022

159 758 kroner

Kilde
[Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå](#)

Høgaste fullførte utdanningsnivå blant innbyggjarane.

9. Investeringar

9.1. Investeringar 2024-2027, etter KS vedtak

Bevilgningsoversikt investering § 5-5

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Investeringer i varige driftsmidler	38 515 389	146 096 000	175 951 000	170 000 000	102 850 000	57 450 000
Tilskudd til andres investeringer	1 700 000	1 100 000	1 100 000	300 000	300 000	300 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	828 370	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	1 698 159	0	0	0	0	0
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	42 741 918	148 196 000	178 051 000	171 300 000	104 150 000	58 750 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-5 830 603	-27 000 000	-31 000 000	-30 000 000	-20 000 000	-10 000 000
Tilskudd fra andre	-3 758 047	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-3 122 483	-3 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-3 584 964	-994 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Bruk av lån	-24 804 709	-94 202 000	-108 051 000	-111 300 000	-74 150 000	-38 750 000
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-41 100 806	-125 196 000	-142 051 000	-144 300 000	-97 150 000	-51 750 000
Videreutlån	1 782 629	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-1 782 629	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 855 515	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-3 226 479	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	-1 370 964	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	3 989	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-274 135	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-23 000 000	-36 000 000	-27 000 000	-7 000 000	-7 000 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-270 146	-23 000 000	-36 000 000	-27 000 000	-7 000 000	-7 000 000
Fremført til inndecking i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0	0

Investeringar pr hovudområde

Prosjekter	Sum 2024	Sum 2025	Sum 2026	Sum 2027
RITS				
Felles IT Plattform	493 000			
Intern IT Plattform	100 000			
Arkiv Acos	-			
Helse/Cosdoc, teknologisk knutepunkt	410 000			
Skule/barnehage administrativesystemer (IT)	1 350 000			
IT Politikere	-			
Visa plyss, sky	198 000			
Handlingsplan Rits		3 000 000	3 000 000	3 000 000
Sum RITS	2 551 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000

Prosjekter	Sum 2024	Sum 2025	Sum 2026	Sum 2027
Bygg og anlegg				
Oppgradering kjøkken Omsorgsenter ÅOS og HOS	1 720 000			
Kjøkkenkrok Nøtteskogen barnehage	250 000			
Solskjerming	300 000			
Leikeapparater skule	1 000 000	500 000	500 000	500 000
Fallunderlag Hjelmeland barnehage	350 000			
Solceller kommunale bygg				
Oppgradering grendahus				
Brannteikningar	150 000	150 000		
Velferdsteknologi HOS/ÅOS	300 000	300 000	300 000	1 000 000
Nye gulv kommunebygg	1 300 000	500 000	500 000	
Vågen bru - Utførelse				20 000 000
Overvannshåndtering	450 000			
Autovern	1 000 000			
Burmavegen				10 000 000
Asfaltering	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Nye brannbiler 2023	2 500 000			
Oppgradere brannstasjon				10 000 000
Robotklippere				
Kai Årdal	50 000 000			
SD anlegg (ventilasjon)kommunale bygg, ref.klimabudsjet	1 200 000	600 000	600 000	

Prosjekter	Sum 2024	Sum 2025	Sum 2026	Sum 2027
Bygg og anlegg				
Ny ungdomskole	85 600 000	152 000 000	86 000 000	
Ledlys i kommunale bygg	3 500 000			
Brannsikring kommunale bygg	1 000 000			
Nye ladestasjoner på HOS, bytte ut de gamle + 2 til ved kommunehuset	170 000			
Garderobe/dusj Årdal skule og Årdal Oms	800 000			
Tak kommunehus	800 000			
Bytte heise kommunehus og spinneri	750 000			
Kjølerom/Bårerom Fister kyrkje	160 000			
Tak indrettshall				Tas ut
Kjøle/ventilasjon helsehus gammel del				Tas ut
Skredfarevurdering og forprosjekt Hjelman				Tas ut
Rassikring Tytlandsvik				Tas ut
Skolekjøkken på Fister skule				Tas ut
Nytt kontor teknisk				Tas ut
Toalett Helgøy				Tas ut
Ny septiktank Hauske				
Oppgradering kommunehuset	1 000 000			
Realisering områdeplan Hjelmeland	10 000 000			
Tilrettelegging Hjelmeland barneskule	1 000 000			
Realisering Eikehaugen, tas ut	-			
Regulering Vågen, Hagebyen, Sande	750 000			
Handlingsplan bygg og anlegg		5 000 000	5 000 000	6 000 000

Prosjekter	Sum 2024	Sum 2025	Sum 2026	Sum 2027
Sum bygg og anlegg	167 550 000	160 550 000	94 400 000	49 000 000

Prosjekter merket med farge er tatt ut eller utsatt

Vatn og avlaup	2 024	2 025	2 026	2 027
Puntsnes - etablere rensing av avløpsvann	3 000 000	3 000 000		
Ny hovedplan investeringer	200 000	500 000	2 500 000	4 500 000
Vannforsyning Årdal/ Fister, se 600814	200 000			
Rehabilitering ledningsnett vatn, inkl. kumme	500 000	500 000	500 000	500 000
Rehabilitering av ledningsnett avløp, inkl. kur	250 000	250 000	250 000	250 000
Vannmålere	200 000	200 000	200 000	200 000
Slam avskiller Viganeset		2 000 000		
Slam avskiller Ølesund			2 000 000	
Svadberg	1 500 000			
SUM VA	5 850 000	6 450 000	5 450 000	5 450 000

Sum investeringer i varige driftsmidler	175 951 000	170 000 000	102 850 000	57 450 000
--	--------------------	--------------------	--------------------	-------------------

Prosjekter	Sum 2024	Sum 2025	Sum 2026	Sum 2027
Kyrkjeleg fellesråd	300 000	300 000	300 000	300 000
KS vedtak. Støtte til Årdal gamle kyrkje	800 000			
2. Investeringar i aksjer og andeler i selskap				
Egenkapitaltilskot KLP	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
3 Utlån av egne midler				
Investeringar i varige driftsmidler				
Sum del 1-3	2 100 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Andre investeringsutgifter	2024	2025	2026	2027
Avdragsutgifter formidlingslån	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Husbanken startlån	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Minste lovlege avdrag	6 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Sum andre investeringsutgifter	13 000 000	14 000 000	14 000 000	14 000 000
Sum totalt som skal finansieres	191 051 000	185 300 000	118 150 000	72 750 000

Kyrkjeleg fellesråd har bedt om ekstra midle for restaurering Årdal kyrkje. Hjelmeland kommune har bevilga midler til dette 2 gonger tidlegere, til saman 2,4 millioner kroner. Denne gongen innvilgar ikkje kommunedirektøren søknaden, (endret i KS) Me ynskjer at det årlege tilskotet blir prioritert til dette formålet, dette blei og omtale i den forrige saka.

Finansiering	Sum 2024	Sum 2025	Sum 2026	Sum 2027
Salg av kommunal eiendom	- 2 000 000	- 2 000 000	- 2 000 000	- 2 000 000
Lyse Energy AS lån	- 1 000 000	- 1 000 000	- 1 000 000	- 1 000 000
Merverdirefusjon mva. investeringer	- 31 000 000	- 30 000 000	- 20 000 000	- 10 000 000
Mottatta avdrag på utlån	- 2 000 000	- 2 000 000	- 2 000 000	- 2 000 000
Estimert ubrukte lånemidler				
Lån Husbanken	- 5 000 000	- 5 000 000	- 5 000 000	- 5 000 000
Minste lovlege avdrag	- 6 000 000	- 7 000 000	- 7 000 000	- 7 000 000
Finansiering av investeringer- egenkapital	- 20 000 000	- 20 000 000		
Finansiering av investeringer-kraftfondet kai Å	- 10 000 000			
Lån til investering	- 114 051 000	- 118 300 000	- 81 150 000	- 45 750 000

9.2. Tekst del investeringsprosjekter

Investeringar på RITS område, sjå til eige vedlegg frå RITS

Investeringar Bygg og anlegg

	Prosjekt Bygg og anlegg	
200105	Oppgradering kjøkken Omsorgsenter ÅOS og HOS	Prosjektet overføres til 2024, fleire kjøkken på Hjelmeland Oms og Årdal Oms trenger oppgradering. Dette gjelder: HOS kjøkken korttidsavdeling, budsjett 2023 - 320 000,- (overføres til 2024) HOS hoved kjøkken, budsjett 2024 - 1 000 000,- Denne er den viktigste av disse. HOS kjøkken dagsenter, budsjett 2024 - 200 000,- ÅOS kjøkken Bøen, budsjett 2024 - 200 000,- Disse har Pri.9, Pri.10 og Pri.11 i prioriteringslista til teknisk
200106	Kjøkkenkrok Nøtteskogen BH	Overføres fra 2023. Trenger kun forenklet utlysning, forespør 3 leverandører. Universell utforming (TEK17).
200406	Solskjerming	Solskjerming Fister skule
200407	Leikeapparat skule	Ubrukte midler fra 2023 overføres og det blir satt av nye midler for 2024
200411	Fallunderlag Hjelmeland Bh	Overføres til 2024, vil inngå i anbud lekeplasser
200412	Solceller kommunale bygg	Utsettes. Det er satt av 2 mill i 2023 til solceller, man må vurdere her om det skal settes av ytterligere midler slik at man kan bygge ut flere bygg med solceller.
200501	Oppgradering grendahus	Overflyttes til drift, 350 000. Sjelden at oppdrag kvalifiserer til investering
201401	Brannteikningar	Påbegynte oppgaver ferdigstilles, Fases over i nytt prosjekt Brannsikring
300101	Velferdsteknologi HOS/ÅOS	Kontinuerlig prosjekt i perioden. Adgangskontroll for beboerrom ÅOS i 2023- 2024.
500305	Nye golv kommunale bygg	Trinnvis utskiftning
700111	Vågen bru - Utførelse	Utsettes til 2027
700112	Overvannshåndtering	Nye behov

	Prosjekt Bygg og anlegg	
700209	Autovern	
700302	Burmavegen	Utsettes
700303	Asfaltering	Kontinuerlig prosjekt
701003	Nye brannbiler	Utskiftning naudsynt
	Oppgradere brannstasjon	Utsettes til 2027
701006	Robotklippere	Flyttes til drift, størrelse på innkjøp kvalifiserer ikke til investering
701104	Kai Årdal	I høve til KS vedtak
702018	SD anlegg (ventilasjon)kommunale bygg, ref.klimabudsjett	Viktig jobb med å få ned strømførbuket.
702021	Ny ungdomskole	Eiga sak
702023	Ledlys i kommunale bygg	Budsjettet for perioden er 1,5 mill 23 og 1 mill for 24 og 1 mill for 25 Slår dette nå sammen for å kunne køyre eit større prosjekt og kunne køyre ein konkurranse for alle kommunale bygg.
888001	Brannsikring kommunale bygg	Pri.1, Me har fleire gamle brannalarmsentraler som det er problemer med å skaffe deler til. Mangel på brannprosjektering, og me har ein jobb med å følgje opp tidligare avvik og rapportar.
888017	Nye ladestasjonar på HOS, bytte ut de gamle + 2 til ved kommunehuset	Pri.18 Det er behov for å bytte ut dei gamle ladestasjonane til dei same som kommunen har kjøpt ellers, slik at de kan inkluderes i betalingsløysinga kommunen har vald. I tillegg kan ein installera 2 ladestasjonar til ved kommunehuset.
888004	Garderobe/dusj Årdal skule og Årdal Oms	Pri.5 og Pri.6 Prosjektet gjeld garderobe/dusjanlegg til Årdal skule (500) og oppgradering av garderobe og dusj Årdal Oms. (300). Slår prosjektene sammen. Slitte garderobar, uttette plater i dusjsoner.
888003	Tak kommunehus	Pri.4. Gjentakande lekkasjar ved takvindauga som vi ikke finn ut av. Gammel og slitt takkekking som anbefales skiftet før det blir større lekkasjer.
888013	Tak indrettshall	Utsatt Pri.16 Skal ein leggja solceller på dette taket, er ein naudt å utbetre det fysst

	Prosjekt Bygg og anlegg	
888002	Bytte heis kommunehus og spinneri	Pri.3. Naudsynt utskifting
888007	Kjøle/ventilasjon helsehus gammel del	Utsatt Pri.12, I gammel del av helsehuset så virker ikke kjølingen til ventilasjonsanlegget.
888008	Skredfarevurdering og forprosjekt Hjelman	Utsatt Pri.14, Tilråding etter tidligere rapport.
888009	Rassikring Tytlandsvik	Utsatt Pri.15. Små tiltak etter rapport. Laga dreneringsveier for overvatnet.
888005	Kjølerom/Bårerom Fister kyrkje	Pr 7, Me treng ei ny kjøle for å sikre oss kjøling nok om sommaren. Vi har fleire eldre kjøler som slit når det er varmt ute.
888006	Skolekjøkken på Fister skule	Utsatt Pri.8. Slitt kjøkken som trenger å fornyes.
888017	Nytt kontor teknisk	Utsatt Pri.19. Kontor til einingsleiar som blir da bedre tilgjengelig til medarbeiderne på Puntsnes.
888018	Toalett Helgøy	Utsatt Pri.20. Innspill fra beboere fra Helgøy.
888014	Ny septiktank Hauske	Utsatt Pri.17. Mye brukt toalett. Tømmes av eksternt firma, om vi kan få en større ekstra tank slipper vi tømme den så ofte.
888020	Oppgradering kommunehuset	Prosjektet er igangsatt 2023.
701601	Områdeplan Hj. Sentrum	Overføre eventuell rest til 2024.
888021	Realisering områdeplan Hjelmeland	Lager et eget prosjekt for realiseringen. Prosjekt 701601 avsluttes når planene er ferdig.
888022	Tilrettelegging Hjelmeland barneskule	Lå inne i budsjettet for perioden
888023	Realisering Eikehaugen	Det legges inn 25 mill som en oppstart slik at prosjektet kommer i gang, total ramme kan bli opp mot 35-40 mill for en fullstendig realisering

Investeringar vatn og avlaup

Prosjekt	Kommentar
600803 Rehabilitering ledningsnett vann	Pågår kontinuerlig. Utbedring, skifte av kummer, ledninger
600823 Vannmålere	Pågår kontinuerlig. Innkjøp av målere til abonnenter.
Utredning ny vannforsyning Årdal og Fister	Utredning for å sikre mest mulig trygg og sikker vannforsyning for Fister og Årdal.
Ny hovedplan vann og avløp	Arbeidet er i gang, og vil fortsette i 2024. Første utkast ferdig desember 2023.

Prosjekt	Kommentar
VA Svadbergvegen Årdal	Årdal Aqua er i gang med større grøftarbeider. I den forbindelse utbedrer kommunen sitt ledningsnett for å sikre brannvannsdekning ol i området.
Puntsnes – etablere rensing av avløpsvann	Utbygging må skje i 2024. Midler og kapasitet i 2023 gikk med til ledningskollaps mm på Søre Puntsnes.

10. Forslag til vedtak eigedomsskatt

Forslag til vedtak ved utskriving av eigedomsskatt for 2024 for Hjelmeland kommune:

I medhald av eigedomsskattelova §1 og § 3 skal følgande utskrivningsalternativ nyttas for skatteåret 2024 :

Utskrivingsområde:

Utskriving av eigedomsskatt i heile kommunen, etter lov om eigedomsskatt til kommunane (esktl) § 3, 1. ledd bokstav a.

Promillesats:

Den alminnelege skattesatsen for skattepliktige eigedomar er 7 promille, jfr esktl § 11, 1. ledd. Skattesatsane vert differensiert med heimel i esktl § 12 bokstav a og b. Skattesats for bustaddel i eigedomar med sjølvstendige bustaddelar og fritidsbustader, og ubebygde grunneigedomar (bustad-, fritids- og næringstomter) får eigen sats på 2 promille for skatteåret 2024. Eigedomsskattesats for næringseigedomar, oppdrettsanlegg og næringsdel ved blanda bruk, samt energianlegg er 7 promille.

Overgangsregel til §§ 3 og 4:

Kommunen har frå 2019 i tillegg til utskriving etter § 3, 1 ledd bokstav a nytta overgangsregel for utskriving av takst på særskilte skattegrunnlag (tidl. produksjonsutstyr for verk og bruk frå 2018 og produksjonsinstallasjonar på verk og bruk som tener produksjonen). Takst for særskilt skattegrunnlag frå skatteåret 2018 vert etter overgangsregel redusert med 6/7 for skatteåret 2024.

Botnfrådrag :

Det vert gitt botnfrådrag på kr. 100 000 for bustaddel av eigedomar (herunder fritidseigedomar) som fyller vilkår om sjølvstendige bustaddelar, jfr esktl § 11, 2. ledd.

Takstvedtekter :

Takseringa er i samsvar med gjeldande vedtekter for eigedomsskatt, vedtatt i kommunestyret.

Takstgrunnlag

Kommunestyret gjer vedtak om utskriving av eigedomsskatt for skatteåret 2024. Utskrivinga er basert på Hjelmeland kommune sine retningslinjer ved alminneleg taksering frå 2020 etter lov om eigedomsskatt.

Fritak:

I medhald av esktl § 7, bokstav A kan ein unnta eigedom eller bygg eigd av stiftelsar og institusjonar som tek sikte på å gavna kommunen, fylket eller staten. Sakkunnig nemnd tilrår fritak til kulturbygg og anlegg som idrettsanlegg, samfunnshus, bedehus, mv. jfr. vedlagt liste med tilråding frå sakkunnig nemnd.

I medhald av esktl § 7 bokstav B kan ein frita eigedom som har historisk verdi heilt eller delvis for eigedomsskatt. Sakkunnig nemnd tilrår at freda bygg og verneverdige bygg i klasse A og B (sefrak A og B) får fritak frå eigedomsskatt, jfr vedlagt liste med tilråding frå sakkunnig nemnd.

I medhald av esktl § 7 bokstav C kan ein frita bygning som heilt eller i nokon mon vert nytta til husvære i opptil 20 år frå den tida bygningen var ferdig. Det tilrås fritak i inntil 3 år for nye bustadar /våningshus, rekna frå første skatteår etter tatt i bruk/bygd.

Gjeld nye bygg som ikkje er taksert for eigedomsskatt, som er tatt i bruk/bygde etter 01.01.2021.

Fritaket gjeld ikkje tomt, fritidsbustad og andre bygg på eigedomen, som garasje, naust o.l. Nye tilbygg til eldre bustadar/våningshus inngår ikkje i fritaket.

Fritaket gjeld bygg med bygningskoder frå matrikkel: 111, 112, 113, 121,122, 123,124,131,133,135,136,141,142,143,144,145,146,151,159,162,163, koder for «Enebolig, Enebolig m/hybel mv, Våningshus, Tomannsbolig, Rekkehus, Kjedehus, Terrassehus, Andre småhus, Stor frittliggende bolig i flere etasjer, Bygning for bofellesskap, Helårsbolig/Våningshus benyttes som fritidsbolig»

Sakkunnig nemnd gis fullmakt til å vedta fritak for nye bygningar etter § 7 c i takstvedtak for skatteåret 2024. Liste over lovhjemla fritak etter esktl §5 og § 7 c for 2024 vert oppjustert for endringar til og med 31.12.2023, vedtas av sakkunnig nemnd for eigedomsskatt og vert utlagt som del av eigedomsskatteliste for 2024.

Betaling:

Eiendomsskatten skal betales i fire terminer; med forfall (20.04, 20.06, 20.10 og 20.12) i skatteåret.

Kommunen tilbyr fleksibel fakturering. Som alternativ til 4 terminar kan ein motta faktura for kommunale avgifter for eigedomsskatt/vatn/avløp for 2024 i 1 termin med forfall 20.04 eller i 2 terminar med forfall 20.04 og 20.10.

-o0o-